

Vlaams
Parlement

vergadering **C318**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 10 juni 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het actieplan om de getroffen werknemers van faillissementen en herstructureringsbeleid te begeleiden – 3675 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het herstructureringsbeleid – 3678 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het ontwerp van decreet over individueel maatwerk – 3731 (2020-2021)	12
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de problemen bij het Centrum voor Avondonderwijs – 3736 (2020-2021)	17
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de noodzaak van technische profielen in de komende jaren – 3737 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanwervingsbehoefte van de Vlaamse industrie en de evaluatie van het STEM-actieplan – 3738 (2020-2021)	20
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over een evidencebased beleid en het verzamelen van data door VDAB – 3760 (2020-2021)	26
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitvoering van een impactanalyse van het Vlaams relanceplan door het Expertisecentrum O&O Monitoring – 3588 (2020-2021)	27
VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het tekort aan bouwmaterialen – 3658 (2020-2021)	29
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over een nieuw instrument voor innovatiesteun – 3750 (2020-2021)	32

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de evolutie van de coronasteunmaatregelen in het kader van de volgende fasen van het zomerplan – 3759 (2020-2021)	34
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over Open Science Vlaanderen – 3767 (2020-2021)	37

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het actieplan om de getroffen werknemers van faillissementen en herstructureringsbegeleiding te begeleiden – 3675 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het herstructureringsbeleid – 3678 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Voorzitter, het is een voorrecht en een eer om met u 'gekoppeld' te mogen zijn.

Minister, mijn vraag om uitleg gaat inderdaad over het actieplan om getroffen werknemers van faillissementen en mogelijke herstructureringsbegeleiding te begeleiden. Het is zeer goed dat we anticiperen. Er zal ongetwijfeld en helaas nog wel wat volgen. En voor een aantal werknemers zal dat geen goed nieuws betekenen. Op dat vlak is het goed dat we nu al anticiperen.

Minister, u hebt een actieplan opgesteld dat op 28 mei werd gelanceerd. Het plan bestaat uit drie luiken: een preventief, een proactief en een reactief luik. Ik zal hier niet herhalen wat elk luik behelst, dat hebben we allemaal intussen goed gelezen.

U zult ook met de federale overheid in overleg gaan om procedures eenvoudig te houden en competentieversterking meer centraal te stellen. Onder meer een aanpassing van de arbeidsovereenkomstenwet zou het moeten mogelijk maken om een deel van de ontslagvergoeding in te zetten als activerende maatregel. Ik vermoed dat dat mee zal worden opgenomen in uw lijstje voor de tweede jobsdeal.

Minister, wat zijn zeer concreet de verschillende actiepunten in het plan? Op welke manier zullen die worden gerealiseerd?

Wat is de timing voor de uitvoering van dat plan?

Voor welke aspecten zijn we afhankelijk van de federale overheid? Hoe zult u die punten aanbrengen op het federale niveau? Zal dat dan in die tweede jobsdeal komen? Of zal het sneller worden gedaan? U hebt al een aantal keren verwezen naar die conferentie, maar dat ging volgens mij over de eindloopbaan. Ik ben er benieuwd naar.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Collega's, gelukkig zijn de ramingen voor de voorziene ontslagen ten gevolge van de coronacrisis al stelselmatig naar beneden bijgesteld. Alleen moeten we toch vaststellen dat een aantal bedrijven effectief moeten herstructureren vanwege corona of vanwege andere redenen.

Daarom is het inderdaad bijzonder positief, minister, dat u een actieplan hebt aangekondigd, met een preventief luik, proactieve acties en een aantal reactieve elementen. De ambitie is om van elk dreigend jobverlies tegelijk een loopbaankans te maken.

Snel schakelen is daarom bijzonder belangrijk. Bedrijven zouden in de toekomst bijvoorbeeld ook een opleidingsplan moeten hebben als onderdeel van een sociaal plan bij herstructurering of faillissement.

Daarnaast wilt u de samenwerking tussen de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), de werkgevers, de werknemers en opleidingsverstrekkers, verder versterken via zogenaamde loopbaanknooppunten.

In geval van ontslag wilt u sneller en intensiever kunnen schakelen, onder andere door de periode van een outplacementtraject terug te brengen naar zes maanden, waarbinnen dan zestig uren begeleiding zouden moeten worden voorzien. Dat zou kortere en intensievere trajecten moeten opleveren en op die manier een snellere opstap kunnen betekenen naar een nieuwe job. Zoals we ondertussen allemaal hebben geleerd uit de vele hoorzittingen rond het betrekken van langdurig zieken op de arbeidsmarkt, is snelheid belangrijk. En eigenlijk geldt dat ook in het geval van herstructureringen. Dat is positief.

Minister, hoe ziet zo'n opleidingsplan er volgens u uit? Welke elementen moeten hier deel van uitmaken? Zult u dit dan ook mee beoordelen op het moment dat er een herstructureringsplan wordt voorzien?

Kunt u meer toelichting geven bij die zogenaamde loopbaanknooppunten?

Is er een manier om eventueel problematische bedrijven die een hoger risico hebben op herstructureringen vanwege de huidige crisissituatie in kaart te brengen en zo proactief te werken?

Is er een analyse gebeurd van de effectiviteit van de outplacementbegeleiding? Want outplacement gaat al heel lang mee. Indien wel, welke verbeterpunten zag u hierbij?

In 2019 veranderde de terugbetaling van outplacementkosten. Welke lessen kunnen we daaruit trekken? Kunnen we hier nog aanpassingen doen?

Tot slot, de kwaliteit van outplacement is bijzonder belangrijk. VDAB en Federgon hebben daarom een certificeringsorgaan opgericht, CERTO. De bedoeling daarvan was een bewijs van kwaliteit te geven aan de betrokken bedrijven en werknemers. Hoe evalueert u dat?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik dank jullie voor de zeer interessante en heel actuele vragen. In een opiniestuk toonde professor arbeidseconomie Stijn Baert zich deze week bezorgd dat we ons niet voldoende zouden voorbereiden op de dreigende golf aan ontslagen.

Maar jullie hebben ook aangegeven dat we net met het actieplan herstructureringen een antwoord willen bieden op de uitdagingen waarmee Vlaanderen zal worden geconfronteerd op het vlak van ontslagen in de postcoronacrisisperiode.

Het actieplan vertrekt vanuit de ambitie om werknemers te versterken in hun loopbaan, in het bijzonder wanneer een ontslag dreigt. Ik wil dus een antwoord bieden met een proactief en activerend beleid waarin competentieversterking, het ondersteunen van interne en externe werk-naar-werktransities en maatwerk de rode draad vormen.

Ik vind het ook goed dat we de discussie in deze commissie hierover kunnen voeren. Jullie hebben alvast vele en brede vragen gesteld. Om mijn antwoord overzichtelijk te houden, zal ik de in het actieplan opgenomen acties systematisch overlopen. Het actieplan bevat preventieve, proactieve en reactieve acties.

Ik zal het volledige actieplan aan de commissiesecretaris bezorgen. Jullie moeten dan maar beslissen wat jullie daarmee doen: een hoorzitting, een onderzoekcommissie of nog iets anders. Dat was een grapje.

De timing van sommige acties moet uiteraard nog worden geconcretiseerd in overleg met de sociale partners. We hebben hen het plan gepresenteerd op een VESOC-werkgroep (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) van 28 mei en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) ook formeel om advies gevraagd. Het is de bedoeling, collega's, om dit actieplan tegen de zomer definitief voor te leggen aan de Vlaamse Regering.

Dan ga ik over naar de concrete acties. Zoals gezegd, starten we met preventieve acties. Dat zijn er vier. Een eerste actie is de oprichting van regionale en sectorale transitiepunten of loopbaanknooppunten. Op dat vlak sluit ik mij aan bij het advies van de arbeidsmarktexperten die pleiten voor de oprichting van regionale ecosystemen bestaande uit vakbonden, werkgeversorganisaties, private intermediairs en opleidingsverstrekkers, om zo werk-naar-werktransities te bevorderen.

Die transitiepunten zijn partnerschappen met verschillende spelers, elk met hun eigen expertise en dienstverlening, die zullen samenwerken rond de noden en behoeftes van werknemers en werkgevers op het vlak van loopbaantransities. De doelstelling is om op deze manier te komen tot een meer laagdrempelige en geïntegreerde dienstverlening waarbij werk-naar-werktransities van A tot Z gefaciliteerd worden. Het huidige aanbod op dit vlak is nog veel te versnipperd om effectief te zijn.

Dat is een zeer ambitieuze werf, die we daarom gefaseerd aanpakken. We hebben een 'pilotproject' gelanceerd op de luchthaven met Aviato in januari. Op dit moment zijn we ook al volop aan het experimenteren binnen VDAB via het proefproject CareerFlow waar we verder bouwen op de ervaringen met Aviato. Binnen dit project worden er proeftuinen opgezet waarbij men op zoek gaat naar werkgevers met werknemers in overtal, waarna er in nauw overleg met de sociale partners en in samenwerking met private intermediairs wordt geprobeerd om een werk-naar-werktransitie tot stand te brengen naar een ontvangende werkgever, al dan niet tijdelijk. Er zijn werkgevers die op een bepaald moment wat te veel werknemers hebben, terwijl andere werkgevers in de buurt net werkkrachten nodig hebben. Dan wordt er bekeken hoe die werk-naar-werktransities vormgegeven kunnen worden.

De doelstelling is om lessen te trekken, een draagvlak te creëren voor het concept en om die transitiepunten vorm te geven. Die CareerFlow loopt tot december van dit jaar.

Collega Bothuyne, u vroeg of we bedrijven die dreigen in moeilijkheden te komen niet proactief zouden kunnen identificeren. Ik zie twee mogelijkheden om daar concreet mee aan de slag te gaan. Een eerste mogelijkheid is het aangaan van een samenwerking met actoren zoals werkgeversorganisaties en sectoren. Die spelers hebben een goed zicht op de situatie van bedrijven en kunnen daardoor ook sensibiliserend werken ten aanzien van ondernemingen. Dat is allemaal opgenomen in het project CareerFlow, waar de sociale partners zich overigens achter schragen.

Een tweede mogelijkheid is meer datagedreven. VDAB tracht nu al om zoveel mogelijk bedrijfsinformatie te verzamelen en werkt daarvoor samen met bedrijven als Graydon, die veel expertise hebben inzake het voorspellen van de kans op een faillissement. Bij die voorspellingen gaat het om probabiliteiten – het is dus moeilijk om op basis daarvan bedrijven actief te benaderen.

Met het project van de transitiepunten – dat zich momenteel nog in een experimentele fase bevindt – maken we echt werk van de transitie van job- naar loopbaanzekerheid. We bieden de werknemers de mogelijkheid om eenvoudig de stap naar een nieuwe jobuitdaging te zetten. Werkgevers krijgen de mogelijkheid om personeel op een positieve en activerende manier te laten kennismaken met flexibiliteit. Ik sta achter deze toekomstgerichte aanpak van onze arbeidsmarkt en van de werking van VDAB.

Een tweede actiepunt, in het eerste luik dus, betreft de competentiechecks – u kent ze – voor werkgevers. Met behulp van deze checks op ondernemingsniveau

wordt de situatie op het vlak van competenties binnen de onderneming in beeld gebracht en wordt een plan van aanpak opgesteld. Op deze manier willen we het competentiedenken in ondernemingen binnenbrengen en ondernemingen sensibiliseren om werkelijk in te zetten op de competentieontwikkeling van hun werknemers. Na het opstellen van enthousiaste samenwerkingsverbanden staat de uitrol van de competentiechecks zelf gepland voor dit najaar.

Een derde actiepunt betreft de competentiechecks voor werknemers. Via dit instrument wil ik werknemers sensibiliseren om hun loopbaan in handen te nemen, en aan te zetten om goed na te denken over hun loopbaan en toekomst.

Een vierde en laatste actiepunt inzake het preventieve luik betreft de sensibilisering van sectoren. Dit gebeurt al, via bilaterale samenwerkingsovereenkomsten, sectorconvenants en een intersectoraal adviseur die sectoren zal ondersteunen om op het vlak van loopbanen sectoren meer met elkaar te laten samenwerken.

Een tweede grote luik betreft de proactieve acties waarbij we willen komen tot een dynamische ontslagperiode. Hierbij zetten we in op het aanbod vanuit Economie om bedrijven te ondersteunen bij de heropstart, het aanbieden van doorstarttrajecten, het uitrollen van een doorstartmethodiek, en ten slotte, collega Ronse, aandachtspunten bij het federale kader inzake herstructurering.

Een eerste actie is het ondersteunen van bedrijven bij hun heropstart. Herstructureringen leiden niet altijd tot de beëindiging of permanente inperking van de activiteiten. De realiteit is genuanceerder: bedrijven worden overgenomen of groeien opnieuw na een moeilijke periode. Met verschillende instrumenten vanuit mijn bevoegdheid Economie helpen we om gezonde overnames of heropstarten mee te ondersteunen. De coronaleningen van de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) zijn precies bedoeld om bedrijven te helpen die tijdelijk in moeilijkheden komen en nood hebben aan financiële versterking om de gevolgen van de coronacrisis te boven te komen. PMV biedt daarnaast zowel financiering als waarborgen aan die ingezet kunnen worden voor de financiering van een overname.

Een tweede actie betreft de versterking van de doorstarttrajecten. Syndicaal afgevaardigden gaan reeds tijdens de informatieprocedure bij een ontslag werknemers ondersteunen om de shock van hun ontslag te verwerken en hen aan te moedigen om te kijken naar de toekomst. Zo brengen we het aanbod van VDAB snel onder de aandacht, naast een eerste psychosociale begeleiding. Ik wil bekijken hoe we dit aanbod ook kunnen verbreden naar bedrijven zonder syndicale delegatie.

Ik zal experimenten uitwerken met nieuwe methodieken waarbij werknemers gedurende de ontslagperiode reeds stage kunnen lopen in andere bedrijven. Zo kunnen ze al een nieuwe job uitproberen zonder door de werkloosheid te moeten passeren. De moeilijkheid hier is dat we moeten opletten dat we niet ingaan tegen het verbod op de terbeschikkingstelling. Mijn administratie is reeds aan het bekijken hoe en op welke termijn een uitbreiding mogelijk is en op welke manier dit kan gebeuren.

Om werkelijk tot een proactief beleid te kunnen komen, moet er echter gepraat worden over de aanpassing van de wet-Renault. Een belangrijke wet, maar wel een met de beperking dat de procedure zeer lang kan duren, in uitzonderlijke gevallen tot meer dan een jaar, wat ervoor zorgt dat werknemers competenties, arbeidsritme en motivatie verliezen. Ook werkgevers blijven lange tijd in onzekerheid. Dit moeten we beperken, desnoods asymmetrisch, het is me om het even, maar dit is belangrijk. Afhankelijk van het standpunt zijn het versoepelingen of beperkingen.

Mijn voorstel is dat we in het kader van de informatie- en consultatieronde een verplicht opleidingsplan inbouwen met als doel zoveel mogelijk mensen die getroffen worden om te scholen naar profielen die we nodig hebben.

Collega Bothuyne, idealiter wordt in een dergelijk plan zichtbaar wie de geïmpacteerd profielen zijn, welke profielen er in de toekomst meer nodig zijn en welke initiatieven er genomen kunnen worden om geïmpacteerd profielen om te scholen naar de in de toekomst benodigde profielen, zowel binnen als buiten het bedrijf.

Om dezelfde reden wil ik ook praten over het inbouwen van doorstartprojecten, waarbij werknemers actief begeleid worden om elders aan de slag te gaan via een werk-naar-werk transitie, eventueel door outplacementspelers, eventueel tijdelijk tewerkgesteld bij een andere werkgever. Tot daar het proactieve luik.

Wat betreft het reactieve luik wil ik een betere begeleiding voor werknemers in de opzegtermijn. In 2021 voorzien we een begeleiding voor werkzoekenden met recente werkervaring, waaronder werknemers in de zorg. We hebben hier in het bijzonder aandacht voor werknemers die niet in aanmerking komen voor outplacement. Het doel is om een vlotte doorstroom naar de arbeidsmarkt te realiseren, werkloosheid te vermijden of de duur van de werkloosheid tot een minimum te beperken.

Een tweede luik daarin is de SIF-tender (Sociaal Interventiefonds) waarin VDAB in outplacementbegeleiding voor werknemers uit een faillissement voorziet. In de nieuwe SIF-tender, die aanvangt op 1 januari 2022, beperken we de periode waarover het outplacementtraject gespreid wordt om ze zo te intensifiëren. De 60 uren begeleiding worden dan binnen een tijdspanne van 6 in plaats van 12 maanden gegeven. Dat is ook om te vermijden dat mensen te lang van de arbeidsmarkt wegblijven.

We zetten ook in op een goede intergewestelijke samenwerking waarbij we onder meer afspraken maken tussen VDAB en Le Forem (Office wallon de la formation professionnelle et de l'emploi) zodat elke Vlaming die ontslagen wordt binnen een Waals faillissement ook de gepaste begeleiding ontvangt. Daarnaast wordt op korte termijn eveneens het in 2018 gesloten protocol over outplacement herbekeken om er mogelijke verbeteringen in aan te brengen.

Derde luik: ook hier moet er gesproken worden met onze federale collega's, om twee redenen. Ten eerste zouden financiële inspanningen die van de werkgever worden gevraagd, bijvoorbeeld in het kader van de ontslagvergoeding, maximaal ingezet moeten worden op investering in arbeidsmarktgerichte acties voor de getroffen werknemers. Daarvoor dient werk gemaakt te worden van het in praktijk brengen van artikel 39ter van de arbeidsovereenkomstenwet. Ten tweede is er nood aan een meer transparant en eenvormig federaal kader voor outplacement waarbij we vanuit Vlaanderen meer kunnen sturen om de intensiteit van outplacement te verhogen, te verbreden of eigen klemtonen te leggen. Dus ook wat outplacement betreft, is er nog wat werk aan de winkel.

Conclusie, collega Ronse en collega Bothuyne, wat betreft het overleg met de federale collega's heb ik al aangegeven in het Vlaams Parlement dat ik de uitdaging aangaan voor de interfederale eindeloopbaanconferentie. Centraal daarin staat een loopbaanbeleid. Momenteel bereiden wij dat goed voor, zodat wij samen met de sociale partners een gemeenschappelijke agenda hebben voor de federale overheid. Ik weet, collega's, dat dit een zeer lang antwoord is op de vele en brede vragen. Maar ik wil toch wel echt aantonen dat de vragen van collega Ronse en collega Bothuyne heel actueel zijn en dat wij eraan werken. In elk geval staan wij in de komende maanden voor een aantal herstructureringen. Maar voor ons is het van belang ook op maat van de Vlaamse noden te kunnen ingrijpen. Ik heb hierbij een aantal eigen Vlaamse instrumenten, maar ik heb ook een aantal extra hefboomen nodig, niet om mij erachter weg te steken, maar om het Vlaams beleid efficiënter te kunnen maken.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, het zijn inderdaad heel belangrijke en actuele vragen. Het is ook een heel kritisch moment. Ik vond de inleiding van collega Bothuyne goed. Week na week zien wij sombere vooruitzichten minder somber worden. Ik hoop dat dit zich zal doortrekken op het terrein. Dat is ook wel het gevoel dat je krijgt bij contact met bedrijven: ze zijn echt wel op zoek naar mensen en ze zijn zich heel hard aan het voorbereiden op de groei. Je ziet dat ook in alle analyses. Laat ons hopen dat het zo zal zijn. In ieder geval zal onze arbeidsmarkt door een mixer gaan. Daarmee bedoel ik dat een aantal bedrijven exponentieel gaan groeien en een aantal andere helaas zwaar in de klappen zullen delen. Dat betekent dat wij meer dan ooit een heel flexibele arbeidsmarkt gaan nodig hebben, waar mensen van sector naar sector gaan verhuizen, waar mensen snel gaan moeten omschoold worden, waar mensen hoe dan ook gaan moeten voorbereid worden op een grote wendbaarheid.

Vandaag is ons arbeidsrecht en ons instrumentarium daar niet op afgestemd. U hebt in uw antwoord heel duidelijk gewezen op pijnpunten die moeten aangepakt worden om onze wendbaarheid te verbeteren. Er is het voorbeeld van het ontslagrecht, waarin u de bijdragen meer activerend wilt maken en meer wilt focussen op de opleiding en herscholing van de werknemer. Dat zijn inderdaad allemaal zaken die federaal moeten geregeld worden. Maar geloof het of niet: ik heb helemaal geen zin om daarover in de komende maanden communautaire spelletjes te spelen. Ik wil het verhaal van een asymmetrische arbeidsmarkt echt wel een eerlijke kans geven. Ik hoop ook dat men dat verhaal ook federaal ernstig neemt. Om eerlijk te zijn heb ik daarvan tot op vandaag nog niet veel hoopgevends gezien. Onze tijdelijke werklozen zijn nog altijd niet verplicht tot inschrijving. We zijn intussen al meer dan een jaar in coronacrisis. Als die tijdelijk werklozen nu al verplicht waren ingeschreven, dan waren dat allemaal al mensen geweest die door VDAB of partners gescreend zouden zijn. Dan gingen wij al stappen vooruit geweest zijn op het actieplan dat u nu lanceert.

Dus we verliezen op dat vlak tijd, en ik hoop dat men ons de kans zal geven om zelf onze accenten te leggen op asymmetrisch vlak. U hebt dus onze volledige steun in het overleg met de federale overheid. Het zou goed zijn mochten we in een van de volgende commissievergaderingen eens uitgebreid kunnen ingaan op de lijst van punctuele nieuwe maatregelen die Vlaanderen aan de federale overheid zal vragen om asymmetrisch te kunnen uitoefenen. Die lijst moet verder gaan dan de punten die u nu hebt meegegeven. Het zou goed zijn mochten we daar in de commissie eens uitgebreid van gedachten over kunnen wisselen. Nogmaals, u krijgt onze volle steun om dat af te ronden.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Dank u wel, minister, voor uw uitgebreide antwoord.

Het ligt niet alleen aan de vragen, maar ook aan de vragen en de scope van het actieplan dat u hebt aangekondigd. U zet inderdaad in op de juiste zaken, zowel preventief of proactief als reactief. Er zitten heel wat juiste elementen in. Ik heb nog een paar kleine vragen.

Hoe moet ik de regionale vertaling van de loopbaanknooppunten zien? Zullen we gebiedsdekkend in Vlaanderen dat samenwerkingsverband proberen op te zetten tussen de vernoemde actoren, namelijk VDAB, de private partners, werkgevers- en werknemerssectoren en dergelijke meer? Ik zou daar graag nog wat duiding bij hebben.

Er zijn heel wat interessante projecten, onder andere CareerFlow, de doorstarttrajecten 'Op weg naar werk' en de transitie. Ik denk dat we op een later moment in deze commissie eens met VDAB van gedachten kunnen wisselen over hoe die projecten lopen, wat de knelpunten zijn en hoe we eventueel verder kunnen ondersteunen.

Wat betreft het overleg met de federale overheid heeft de wet-Renault goede intenties. Hij bevat een aantal positieve elementen, maar werkt vooral heel traag en

log. Snelheid is bijzonder belangrijk bij het behouden en het betrekken van mensen op de arbeidsmarkt, en de wet-Renault is op dat vlak zeker voor herziening vatbaar. Zo zijn er nog een aantal andere elementen. Ik steun het voorstel om daar in de commissie op door te gaan.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik dank de collega's voor de interessante vraag.

Het is een bekend adagium: we moeten de problemen oplossen als ze zich voordoen. Dat is soms handig, maar in dezen mogen we dat niet toepassen, gelet op de verwachting dat enkele duizenden mensen in de komende maanden zonder job zullen vallen. We moeten niet wachten tot het probleem zich stelt. Minister, met dit plan doet u dat dus duidelijk niet. We juichen dat alleen maar toe. U hebt een heel belangrijk plan voorgesteld waarbij we mensen vooral perspectief en hoop geven en vooral het signaal dat we hen niet loslaten op het moment dat ze zonder job vallen. We zorgen vooral dat we die mensen zo snel mogelijk terug aan het werk krijgen. Dat is een heel belangrijk element uit uw plan en we gaan niet meer in op de vraag van de vakbonden om bijvoorbeeld de brugpensioenleeftijd te verlagen. Dat gezegd zijnde, betekent dat plan extra werk voor de eigen Vlaamse diensten, in de eerste plaats voor VDAB. We weten dat VDAB dankzij de relancemaatregelen extra middelen heeft gekregen voor extra aanwervingen. In welke mate zijn die aanwervingen al gebeurd? Waarvoor zullen die mensen worden ingeschakeld?

VDAB hoeft het werk niet allemaal zelf te doen. We rekenen natuurlijk op een betere samenwerking tussen VDAB en externe partners. Wat er nu komt, is misschien de eerste stresstest voor de nieuwe rol van VDAB als regisseur. In welke mate is er al een plan van aanpak gemaakt om die samenwerking met de private partners te verbeteren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik dank jullie voor de appreciatie. Ik wilde mij voorbereiden op de mogelijke herstructureringen. Dat is de reden waarom we die nota hebben gemaakt. Ik heb daar gisterenavond met de sociale partners rond samengezeten.

Collega Ronse, ik wil mijn vragen aan het federale niveau zuiver hebben. Ik heb geleerd dat die asymmetrische samenwerking, zolang die abstract blijft, op een highlevelniveau blijft. De ene is ervoor en de andere is ertegen. Maar als je operationeel wordt, dan kun je niet anders dan vaststellen dat Vlaanderen nood heeft aan een aantal asymmetrische samenwerkingen om de problemen op te lossen. Daarom wil ik die vragen heel zuiver hebben. Ik wil goed weten: wat zijn mijn vragen, wat wil ik krijgen? U zult daar mee over kunnen discussiëren. Maar er is inderdaad niet veel tijd.

Collega Bothuyne, de regionale loopbaanknooppunten richten we op als er in een bepaald gebied grote wijzigingen zijn op de arbeidsmarkt. Het pilootproject met Aviato is daarin, zoals ik al heb verteld, een heel mooi voorbeeld. Er waren heel veel uitdagingen in de luchthavenregio. We hebben voor de eerste keer zo'n knooppunt opgericht voor alle bedrijven, los van de sectoren. Ook de vakbonden staan daar heel positief tegenover. Het is een goede zaak dat we dat zo organiseren.

Collega Ongena, de middelen die voorzien zijn voor de extra begeleiding bij VDAB worden momenteel uitgerold en gehanteerd om hier effectief op in te zetten. Dat gaat natuurlijk gepaard met wat wijzigingen in de diensten. Maar u hebt gelijk: hier kan VDAB tonen wat hij waard is als het gaat over de regie. Eigenlijk zit het ook bij de corebusiness, want het gaat over het begeleiden van mensen naar nieuwe jobs. Ik kijk echt uit naar de resultaten die we daar kunnen boeken. Ik dank u.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Het is zeer belangrijk dat we helder schetsen en oplijsten wat we nodig hebben van het federale niveau. Op Vlaams niveau weten we zeer goed wat we willen. U hebt het al een paar keer gezegd: meerderheid en oppositie zijn het eens over wat er moet gebeuren. Uit het feit dat er nu uitsluitend consensusreacties komen op deze vragen over dat plan, leid ik af dat dat plan kamerbreed wordt gesteund.

Laten we dus werk maken van onze desiderata en laten we vooral gaan realiseren. Dan kunnen we zeer, zeer kort op de bal spelen.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Dat moet inderdaad de bedoeling zijn, hoewel het misschien iets te optimistisch is om uit het feit dat er enkel leden van de meerderheid tussenkomen op een bijzonder belangrijke vraag, te besluiten dat we een kamerbrede steun hebben. Maar ik hoop dat dat effectief het geval is en dat we vanuit Vlaanderen eensgezind een aantal zaken kunnen afspreken met de federale overheid.

Het neemt ook niet weg dat we in Vlaanderen al heel wat hefboomen hebben. In die zin ben ik blij dat we kijken naar de intensiteit en de kwaliteit van outplacement en op die manier onze resultaten proberen te verhogen. Dat zijn zaken die we zelf in handen hebben: die loopbaanknooppunten en werk-aan-werktransities, het opleidingsplan enzovoort, dat zijn zaken waarvoor Vlaanderen op dit moment al bevoegd is. Ik ben blij dat de minister op niets of niemand wacht om de hand aan de ploeg te slaan. Dat is een goede zaak.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het ontwerp van decreet over individueel maatwerk
– 3731 (2020-2021)**

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): De Vlaamse Regering wil tegen begin 2024, als ik het goed heb begrepen, individueel maatwerk opstarten. Daarbij wordt een kader uitgewerkt voor de ondersteuning en tewerkstelling van personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt in het normale economische circuit. In de beleidsnota konden we het volgende lezen: "We versterken de samenhang tussen de sociale economie en de reguliere economie om meer jobs te creëren voor doelgroepwerknemers. We hervormen hiervoor de oude SINE-maatregel (sociale inschakelings-economie) naar individueel maatwerk."

Vorige zomer keurde de Vlaamse Regering een visienota goed over individueel maatwerk met de contouren van de toekomstige maatregel. Werkgevers binnen het normale economische circuit krijgen een compensatie voor het rendementsverlies of bijkomende kosten. De SINE-maatregel zal uitdoven en in de plaats komt de begeleidingspremie. Daarnaast wordt de Vlaamse ondersteuningspremie (VOP) ook ingekanteld binnen het individueel maatwerk en worden maatwerkafdelingen binnen het decreet collectief maatwerk geschrapt. De LDE-initiatieven (lokale diensteneconomie) moeten zich ook verder ontplooiën binnen het individueel maatwerk. Samengevat, zorgt individueel maatwerk dus voor heel wat verschuivingen binnen het beleidsveld. Ik heb van de sector vernomen dat er nog dit jaar een principiële goedkeuring van het decreet over individueel maatwerk zou komen.

Hoe ver staat de regering met het decreet over individueel maatwerk?

Kunt u duidelijkheid verschaffen over hoe LDE-initiatieven zich verder kunnen ontplooiën in het kader van individueel maatwerk? Hoe worden deze initiatieven financieel ondersteund binnen dit nieuwe kader?

Hoe wordt een terugkeermogelijkheid voorzien voor mensen voor wie de overstap naar individueel maatwerk niet werkbaar of niet succesvol is?

De voorzitter: Minster Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega Gennez, voor uw relevante vraag om uitleg over het toekomstige decreet over individueel maatwerk. Voor mij is dat een ontzettend belangrijke beleidsprioriteit, die nog dit kalenderjaar een decretale vorm en een definitieve goedkeuring zou moeten krijgen in het Vlaams Parlement. Het is dus positief dat u hierover een vraag stelt.

Met het decreet en de maatregel individueel maatwerk wil ik de kansen op de arbeidsmarkt verhogen voor personen met een arbeidsbeperking, ook in de reguliere arbeidscontext. Nu komen zulke personen bijna altijd terecht in de sociale economie, in een beschermde werkomgeving.

Om voor reguliere werkgevers de drempel voor de tewerkstelling van die mensen te verlagen en er ook voor te zorgen dat ze met de juiste omkadering en begeleiding aan de slag kunnen gaan, biedt de overheid aan de werkgever van de werknemer of aan de zelfstandige een financiële incentive, zoals een loonpremie of ondersteuningspremie, of een begeleidingspremie om bijkomende kosten te compenseren.

Individueel maatwerk is in dat opzicht complementair aan de maatregel collectief maatwerk en hoeft dus geenszins een bedreiging te zijn voor collectief maatwerk, integendeel. We verruimen het jobaanbod en de jobkansen voor personen met een arbeidsbeperking en we geven aan alle werkgevers een gelijkwaardige kans om personen met een arbeidsbeperking tewerk te stellen. Bij de ondernemingen is er bereidheid om, vanuit een maatschappelijke en morele motivatie en vanuit het streven naar een goede weerspiegeling van de hele maatschappij op de eigen werkvloer, ook werknemers met een arbeidsbeperking in te schakelen en hun voldoende jobkansen te geven.

Wat is nu de concrete stand van zaken? We maken van de invoering van individueel maatwerk ook gebruik om het beleids- en regelgevend kader voor personen met een arbeidsbeperking te vereenvoudigen. U weet dat in individueel maatwerk vier beleidsmaatregelen worden samen gebracht: de Vlaamse ondersteuningspremie, de sociale inschakelingseconomie, de lokale diensteneconomie en de maatwerkafdelingen binnen het collectief maatwerk.

We bundelen de middelen van elk van deze maatregelen om de loonpremie en de begeleidingspremie binnen het nieuwe decreet te kunnen financieren. Dit is een complexe budgettaire oefening. Uiteraard voorzien we voor de vier te integreren maatregelen een gepast uitdoof- en inkantelingsscenario waarbij werkgevers en zelfstandigen veilig kunnen overschakelen op de nieuwe ondersteuning en financiering. Dit vergt dus ook de nodige financiële simulaties. De VOP en de SINE-maatregel zijn open end, terwijl de LDE en de maatwerkafdelingen gesloten budgetten zijn. De budgettaire oefening is zo goed als afgerond, op macro- en mesoniveau, en ligt voor advies voor bij de Inspectie van Financiën.

Wat de positie van de lokale diensteneconomie in individueel maatwerk betreft, kan ik u het volgende zeggen. In het huidige ontwerp van decreet zijn een aantal decretale kapstokken opgenomen. In de volgende fase, na de goedkeuring van het ontwerpdecreet en bij de concretisering en de ontwikkeling van het uitvoeringsbesluit,

zullen we die decretale kapstokken verder juridisch verfijnen en financieel uitklaren. We zorgen ervoor dat de LDE zich voldoende kan integreren en ontplooiën in het kader van het nieuwe individueel maatwerk.

Ik wijs er wel op dat de LDE een zeer gevarieerde sector is: er zijn zeer kleine spelers met nauwelijks één of twee of minder dan vijf LDE-werknemers in dienst, er zijn private LDE-organisaties, dat zijn vzw's, er zijn publieke LDE-spelers via lokale besturen en OCMW's. Sommige LDE-initiatieven zijn sterk in het werken aan doorstroom van hun LDE-werknemers naar het normaal economisch circuit, andere LDE-promotoren hebben veel te weinig ingezet op doorstroom de voorbije legislatuur, sommige LDE-initiatieven zijn nu reeds gelinkt aan een maatwerkbedrijf. Dit toont de enorme verscheidenheid, wat positief is, maar dat betekent meteen ook dat er geen eenduidig, pasklaar antwoord voorhanden is. Ik ga hier dus niet op vooruitlopen, het departement zal dit de eerstvolgende maanden verder uitwerken en de betrokken actoren, zoals de LDE-koepel, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSJ) en HERWIN daar voldoende bij betrekken.

In het huidige ontwerpdecreet is een decretale basis ingeschreven om vorm te geven aan een terugkeermogelijkheid of -garantie voor personen met een arbeidsbeperking bij wie de tewerkstelling in de reguliere economie na doorstroom vanuit de sociale economie niet succesvol is. Op die manier zorg ik voor een vangnet, waar ik het al vaker over had en dat absoluut mee geïntegreerd moet worden.

Collega's, collega Gennez, ik streef nog altijd naar een inwerkingtreding van het ontwerp van decreet over individueel maatwerk op 1 januari 2023. Alle puzzelstukken worden gestaag gelegd in dezen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Minister, ik dank u voor uw antwoord. We willen toch een aantal belangrijke signalen meegeven. Individueel maatwerk mag toch niet ten koste gaan van de LDE. Dat is op dit moment toch wel de vrees die bij heel wat organisaties leeft. Ze zijn inderdaad zeer divers, in die zin gaat het ook om werknemers met een verschillend profiel dat aandacht en zorg behoeft. We zouden absoluut willen voorkomen dat de groei van individueel maatwerk de groei van de sociale economie zou hypothekeren. Het zou niet wijs zijn om perspectief te geven aan één werknemer als je daarmee een ander in de kou laat staan. Dat moet bewaakt worden, zeker met de afbouw van de sociale inschakelingseconomie, wat een relatief succesvolle maatregel was.

Hoe gaat u het hiaat dat de afbouw van SINE achterlaat, compenseren? Hoe gaat u maximaal de match van de medewerkers in de nieuwe ruimte voor de LDE bewaken?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voorzitter, minister, in het kader van het individueel maatwerk spelen onder andere de sociale-economieorganisaties een rol in de begeleiding van reguliere ondernemingen. Doordat werknemers samenwerken met de doelgroepwerknemers doet zich de kans voor om vooroordelen weg te werken. Onbekend is onbemind. Door deze mix groeit er begrip voor verschillen en beperkingen. Natuurlijk zal de werkgever of leidinggevende de oproep om samen te werken moeten ondersteunen om op sommige werkplekken initieel bijkomend draagvlak te creëren.

Echter, het blijft belangrijk om succesverhalen te hebben en doelgroepwerknemers een weg te zien afleggen naar een duurzame tewerkstelling in de organisatie. Deze succesverhalen zijn volgens ons een belangrijke trigger voor organisaties om op deze acties te blijven inzetten en te blijven investeren in doelgroepwerknemers. Het engagement en de investering van de werkgever zijn vaak zeer groot en hier

staat niet altijd een win-winsituatie tegenover. Daarom zijn de ervaringen waar het wel zo is, zo belangrijk om gemotiveerd te blijven.

Onlangs was er het mooie succesverhaal van Frederik in de media. Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een Handicap (GRIP), de mensenrechtenorganisatie voor personen met een handicap, stelde op Werelddownsyndroomdag de vraag of het niet tijd wordt om mensen met het syndroom van down te werk te stellen. De directeur van vzw Creatief Schrijven antwoordde hier heel enthousiast op dat het bij hem het geval is en dat hij het iedereen aanraadt. Minister, aangezien veel reguliere bedrijven nog niet op de hoogte zijn van de mogelijkheden, plant u bij de lancering van het decreet over individueel maatwerk ook communicatiecampagnes om reguliere bedrijven in te lichten over de mogelijkheden en de voordelen van het in dienst nemen van doelgroepmedewerkers?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Individueel maatwerk is voor ons een heel belangrijk instrument om de sociale economie dichterbij de reguliere economie te brengen. Wij zien daar een belangrijke schakel in voor bijvoorbeeld de doorstroming van doelgroepmedewerkers van collectief maatwerk naar een reguliere job.

Ik heb, minister, nog drie punctuele vragen. Zult u de doorstroming vanuit het collectief naar het individueel maatwerk beschouwen als een volwaardige doorstroming? Het lijkt ons belangrijk om die feitelijke doorstroming te faciliteren, zodat er ook meer kansen komen in het collectief maatwerk voor mensen die toch een wat grotere afstand hebben tot de arbeidsmarkt.

Ten tweede, het regeerakkoord spreekt over een groeipad in de sociale economie, en dat er een inhaalbeweging komt voor individueel maatwerk. Hebt u al bepaald welk aandeel van dat groeipad naar het individueel maatwerk gaat? Mijn derde vraag sluit aan bij die van collega Vandromme. Het is belangrijk dat wij de drempelvrees wegwerken bij werkgevers, zodat zij ook effectief iemand willen aanwerven uit het individueel maatwerktraject. Nog afgezien van de campagne die collega Vandromme vraagt, gaat u nog andere maatregelen nemen, zodat werkgevers een soort begeleiding kunnen inhuren als zij iemand van die doelgroep in dienst nemen?

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Het thema vind ook ik belangrijk. Het individueel maatwerk is een belangrijke doelstelling. Ik denk met collega Gennez dat de lokale diensteneconomie en de terugkeergarantie harde knopen zijn die ontward moeten worden. Wij mogen daarbij niet over één nacht ijs gaan. De terugkeergarantie vind ik een soort van uitdaging om de uitstroom naar de reguliere economie te kunnen realiseren. Ik vind individueel maatwerk een soort van interessante tussenstap. Net dat kan de mensen overtuigen om toch de stap te zetten, want als het toch niet zou lukken, kunnen die mensen nog terug.

Individueel maatwerk gaat gepaard met vereenvoudiging en het inkantelen van verschillende maatregelen. Heel wat werkgevers zien door het bos van al die maatregelen soms de bomen niet meer. Als iets heel onduidelijk is, is het ook onaantrekkelijk en gaat men zich minder snel informeren. Hoe gaat u, minister, dat aanpakken? Hoe gaat u de werkgevers beter op de hoogte brengen en een beter overzicht bieden van al die maatregelen? Hoe gaat u van dat individueel maatwerk een instrument maken om de personen met een afstand tot de reguliere arbeidsmarkt toch een rugzakje mee te geven?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De aanvullende vragen zijn vandaag blijkbaar even populair als de vragen zelf. Het is eens zo en het is eens anders. Het zijn er ook veel, maar ze gaan allemaal over belangrijke thema's. Het individueel maatwerk vind ik een enorm boeiend dossier en een enorme opportuniteit die wij bieden met de regering.

Collega Gennez, ik kan u wel zeggen dat er heel goed overleg is met de LDE-sector, zowel met de koepels als met individuele organisaties. Ik vind dat je niet moet kijken vanuit het woord 'bedreigingen'. Dat hoeft helemaal geen bedreiging te zijn, noch voor de sociale economie, noch voor de lokale diensteneconomie.

We moeten oppassen met de sociale inschakelingseconomie, want dat was geen onverdeeld succes. Er zijn vragen gesteld over de begeleiding. Er waren ook bepaalde problemen. Bij de SINE is er de RSZ-vermindering (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid) of de aanwending van een deel van de RVA-uitkering (Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling). In bepaalde gevallen werd er in geen enkele begeleiding voorzien voor SINE-werknemers. Ik denk dat we dus ook de SINE voor een stukje moeten nuanceren.

Collega Vandromme, u hebt volledig gelijk. We moeten individueel maatwerk voluit promoten. Het is mogelijk zoals het voorbeeld van de jongen met het syndroom van Down heeft aangetoond. Ook in het kader van individueel maatwerk zullen personen met het syndroom van Down tewerkgesteld kunnen worden in het normale economische circuit, omdat er net werd voorzien in een loonpremie en in een begeleidingspremie. Dat kan perfect in het schema dat nu op tafel ligt.

Collega Ongena, uiteraard moet individueel maatwerk zorgen voor een betere doorstroom van de sociale naar de reguliere economie. Er moet ook een betere samenwerking komen tussen beide. Daar kan individueel maatwerk zeker bij helpen.

Ik heb meermaals in mijn antwoord op de diverse vragen gesproken over de terugkeergarantie. Die is ook opgenomen in het huidige ontwerpdecreet. Je kunt van individueel maatwerk nooit een succes maken zonder een terugkeergarantie. Anders moeten mensen opnieuw achteraan aansluiten als het niet lukt en zullen ze de sprong niet durven te maken. Dat is een elementair element.

Collega Claes, we zullen het inderdaad heel goed in de markt moeten zetten, maar we moeten daarvoor eerst een akkoord vinden over een ontwerpdecreet. Het gaat over een complexe oefening, namelijk de integratie van vier maatregelen. We willen een stukje vereenvoudigen. Ik heb na anderhalf jaar geleerd dat de sociale economie een ongelooflijk ondoorzichtig kluwen van regels is. Het zal voor de werkgevers gemakkelijker zijn om erop in te spelen als we dat eenvoudiger en transparanter kunnen maken.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): De terugkeergarantie is alvast een goede zaak. Ik ben ook blij dat collega Claes daaraan heel uitdrukkelijk haar steun betuigt en dat de minister aangeeft dat die voor honderd procent gegarandeerd zal zijn, ook in het decreet. Dat is inderdaad een belangrijke voorwaarde om de overstap van medewerkers naar het normale economische circuit mogelijk te maken via individueel maatwerk. De arbeidsmarkt vraagt altijd maar meer van individuele medewerkers. Voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt of een arbeidsbeperking wordt het natuurlijk altijd zwaarder om aan te sluiten.

Sociale economie moet en zal altijd meer moeten zijn dan alleen een activeringsverhaal. In het begin van de opstart van de LDE sprak men over buurt- en nabijheidsdiensten en over het belang van maatschappelijke dienstverlening. Het is belangrijk dat er een aantal hiaten in ons economisch circuit worden ingevuld en

dat de sociale economie, al dan niet geïntegreerd in het normale economische circuit, daarvoor de belangrijkste bijdrage moet blijven leveren.

Er zijn nog heel veel vragen, minister, maar dit wordt ongetwijfeld vervolgd. Ik wil alvast een pleidooi houden voor de collega's en de voorzitter om het debat te voeren met alle stakeholders, ook in deze parlementaire commissie, om op die manier een maximaal draagvlak voor alle hervormingen te genereren. Er is nog wel wat onduidelijkheid en onzekerheid, niet in het minst bij de vele vzw's die werken met de LDE. In die zin is het belangrijk om in alle transparantie het parlementaire debat te voeren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de problemen bij het Centrum voor Avondonderwijs – 3736 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): Het Centrum voor Avondonderwijs (CVA) is een privé-school met campussen in onder andere Hasselt, Antwerpen, Gentbrugge, Brussel en Brugge. Volgens de website biedt het centrum 350 gespecialiseerde cursussen en opleidingen aan. Dat gaat van pr-manager tot onderwijsassistent, cateraar, barista, wenkbrauwstylist, enzovoort.

Recent verscheen in de pers een bericht dat 58 studenten samen een klacht hebben ingediend tegen het CVA bij de federale politie. Ook Test Aankoop kreeg de afgelopen jaren 82 klachten. Uit die klachten blijkt dat cursisten zich inschrijven voor een opleiding bij het centrum, maar dat die om een ongekende reden wordt geannuleerd of naar een latere datum verplaatst. Op het moment dat cursisten hun geld terugvragen, krijgen ze dat niet terug, of ze krijgen een soort tegoedbon voor een andere opleiding. Het parket van Antwerpen is nu een onderzoek gestart.

Nu stelden we vast dat het centrum niet erkend is door het ministerie van Onderwijs, maar het pakt op zijn website wel uit met een erkenning zoals die van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB). In een reactie zien we dat VDAB deze overeenkomst vorig jaar op 1 augustus geschorst heeft, omdat er blijkbaar herhaaldelijke inbreuken waren vastgesteld. Men stelt ook dat cursisten misleidende informatie krijgen over diploma's en certificaten, en dat de opleidingen niet arbeidsmarktgericht zouden zijn. Eerdere verwittigingen zijn blijkbaar gewoon genegeerd, of hebben ze naast zich neergelegd.

Wat is uw standpunt over deze gemelde praktijken over het CVA?

We hebben gelezen in de pers dat de overeenkomst met het centrum geschorst werd wegens herhaaldelijke inbreuken. Ik vroeg me af wat die schorsing inhoudt? Is dat tijdelijk, of is het een definitieve schorsing? Over welke soort inbreuken gaat het?

Ik vroeg me ook af hoeveel opleidingscentra een erkenning hebben van VDAB? Op welke manier wordt de kwaliteit van die opleidingen gegarandeerd?

Ten slotte, in verband met het misbruik: hoe gaat VDAB om met het misbruik van de naam en het logo van VDAB? Zijn er nog zulke praktijken gekend? Over hoeveel gekende misbruiken gaat het jaarlijks? En ook een heel belangrijke vraag: op welke manier kunnen we de cursisten hiertegen beschermen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het CVA is mij al langer bekend. Ook als voormalig minister van Onderwijs kreeg ik klachten over het CVA, ook het Centrum voor Afstands-onderwijs. Ik verwijs eigenlijk naar mijn antwoord op een schriftelijke vraag van 7 februari 2018 van Kathleen Helsen, waarin u zult lezen dat het Departement Onderwijs en Vorming de opdracht had om burgers die bij het ministerie aankloppen met klachten, te adviseren om deze misleidende praktijk ook te melden aan de bevoegde federale overheidsdienst, de FOD Economie.

Het CVA is een private opleidingsverstrekker. De diensten van de Vlaamse overheid kunnen dus alleen uitspraak doen over opleidingen die door ons erkend zijn. Maar laat mij duidelijk zijn: ik tolereer deze praktijken echt níét. Van opleidingsverstrekkers die erkende opleidingen aanbieden, verwacht ik dat ze de afspraken respecteren. Desinformatie en het niet respecteren van afspraken, of van verwittigingen wanneer deze afspraken niet gevolgd worden, beschouw ik als zéér ernstige inbreuken.

Wat betreft uw tweede vraag: het gaat hier over een overeenkomst tussen VDAB en het CVA voor toegang tot de opleidingsdatabank van VDAB. De schorsing betekent het onmiddellijk beëindigen van de toegang tot de publicatietool van VDAB voor opleidingen. Ik hoop dat het zeer helder is, dat dit het einde daarvan betekent.

De inbreuken gaan in eerste instantie over het publiceren van niet-arbeidsmarktgerichte opleidingen, denk maar aan opleidingen zoals kaartleggen, aquarellen, pendelen – niet naar Brussel, maar op je levensvragen –, kattenfokker, lingeriestylist, bachbloesemtherapie, enzovoort. VDAB heeft die opleidingen toen, in januari 2019, verwijderd uit de publicatietool, en het centrum per brief gewaarschuwd dat een schorsing zou volgen als dit soort opleidingen opnieuw gepubliceerd zou worden. VDAB stelde vast dat het CVA een aantal van die opleidingen gewoon opnieuw publiceerde onder andere codes.

VDAB stuurt bij een vaststelling van een inbreuk één verwittiging, bij de volgende inbreuk volgt een schorsing. Aangezien het CVA geen gevolg gaf aan de verwittiging, werd in augustus vorig jaar de procedure tot uitsluiten uit de databank in gang gezet. Er werd een aangetekende brief verstuurd met een opzegperiode van drie maanden, zoals opgenomen staat in de samenwerkingsovereenkomst. In november vorig jaar werd elke toegang tot de instelling afgesloten.

Voor de volledigheid heb ik mijn administratie laten nakijken of het CVA voorkomt in de opleidingsdatabank voor Vlaamse opleidingsincentives van het Departement Werk en Sociale Economie (WSE). Dat is niet het geval. Wat mij vooral stoort, is dat er opnieuw foutieve en misleidende informatie over opleidingscheques en opleidingsverlof werd aangetroffen op de website van het CVA. Mijn administratie heeft het CVA hierop in het verleden al aangesproken en zal dit nu opnieuw doen. We zullen bijkomende stappen ondernemen tegen deze valse informatie.

Het CVA werd op 28 augustus 2020 uitgesloten als dienstverlener bij de kmo-portefeuille. Die uitsluiting is geen bewarende maatregel, maar een definitieve beslissing. Door die uitsluiting kunnen klanten van het CVA geen subsidie meer krijgen voor de opleidingen die gevolgd worden bij het CVA. Het CVA mag dus ook niet langer claimen dat het geregistreerd is als dienstverlener van de Vlaamse overheid, want dat is niet zo.

Verder ga ik in op uw derde en vierde vraag. VDAB erkent geen opleidingscentra, enkel opleidingen. Tot 1 september 2019 was er een erkenningsprocedure bij VDAB in het kader van de opleidingscheques, maar die is bij de hervorming opgeheven. Sinds 2021 komen enkel opleidingsverstrekkers die voldoen aan het nieuwe kwaliteitskader, in aanmerking voor publicatie. Dat nieuwe opleidingskader is sinds

september 2020 van kracht. VDAB start in juli 2021 met een controle op de inhoud van de informatie in de opleidingengids na de publicatie van de nieuwe opleidingen.

Tot slot kom ik tot uw laatste vraag. Daar waar de naam en het logo van VDAB onterecht worden opgenomen in de communicatie, schrijft VDAB de entiteit in kwestie aan om erop te wijzen dat zowel de naam als het logo van VDAB beschermd zijn. Indien hieraan geen gehoor wordt gegeven, worden gerechtelijke stappen gezet. In de recente jaren is het niet nodig geweest om dergelijke juridische stappen te zetten.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, ik dank u voor de verheldering en verduidelijking van het hele dossier. Ik hoor dat u al heel wat stappen hebt gezet, ook vanuit VDAB richting het CVA, en dat er al heel wat communicatie is gebeurd. Het is jammer dat er dan nog wordt doorgegaan met die praktijken.

Voor mij gaat het hier om drie essentiële zaken om samen te werken met VDAB: de kwaliteit van de opleiding, de kwaliteit van de dienstverlening en de arbeidsmarktgerichtheid van een opleiding. Dat is belangrijk, want aangezien het logo van VDAB hierbij wordt gebruikt, straalt dat ook af op VDAB. VDAB is zeer gekend en heeft een sterk merk, als ik dat zo mag zeggen. Als mensen niet tevreden zijn en het logo van VDAB zien staan, dan heeft dat dus ook gevolgen voor de toekomst en wordt VDAB onterecht geïmagineerd. We weten dat VDAB staat voor deskundigheid, kwaliteit en een goede dienstverlening. Dergelijke cowboys, als ik ze zo mag noemen, ondermijnen dat imago. Het is goed dat u zonet de puntjes op de i hebt gezet en de nodige acties hebt ondernomen, en dat u dat ook zult doen in de toekomst.

Ik wil even een zijspiongetje maken. Afgelopen zondag kwam onze collega Ongeena, die ook in deze commissie zit, in de media naar aanleiding van de ruim zeventienhonderd opleidingen die worden geschrapt uit de Vlaamse opleidingsdatabank. Dat betekent dat de deelnemers daarvoor geen opleidingsverlof of -cheques meer ontvangen. In de berichtgeving daarover en ook in de reacties werd aangegeven dat die opleidingen werden geschrapt omdat ze niet kwaliteitsvol of onvoldoende arbeidsmarktgericht zijn. Dat zijn natuurlijk twee verschillende aspecten. Een opleiding moet steeds kwaliteitsvol zijn, of ze nu al dan niet arbeidsmarktgericht is.

Daarnaast vind ik het goed om allerhande ondersteuningsmaatregelen te koppelen aan het feit of een opleiding al dan niet arbeidsmarktgericht is. En zo kom ik tot mijn bijkomende vraag. Worden in die Vlaamse opleidingsdatabank alleen opleidingen opgenomen die arbeidsmarktgericht zijn en recht geven op die ondersteuning? Of bevat ze ook een diverse waaier aan kwaliteitsvolle opleidingen die nuttig kunnen zijn, maar niet altijd even arbeidsmarktgericht zijn of de arbeidsmarkt als finaliteit hebben?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Collega Claes, ik dank u voor uw vraag. We hebben die vraag tijdens de vorige legislatuur een aantal keren gehoord in de commissie Onderwijs. De klachten over het CVA gaan inderdaad al jaren mee. Cursisten kaarten vaak hun ontgoocheling aan dat het studiebewijs achteraf geen diploma van secundair onderwijs blijkt te zijn. Het studiebewijs is niet erkend, er zijn klachten over de kwaliteit van het lesgeven en het cursusmateriaal, over het hoge inschrijvingsgeld, de weigering tot het terugkrijgen van het inschrijvingsgeld wanneer men uitschrijft, enzovoort.

Minister, ik ben blij dat u duidelijk stelt dat zulke praktijken niet kunnen worden getolereerd en dat de afspraken moeten worden nagekomen. Het is dan ook belangrijk dat u het CVA inderdaad opnieuw aanspreekt over het feit dat er foutieve informatie op hun website staat over de Vlaamse opleidingsincentives.

Ik heb een bijkomende vraag, die aansluit op de vraag van collega Claes. Hoe worden de opleidingen in de Vlaamse opleidingsdatabanken gecontroleerd? Hoe controleren we of ze kwaliteitsvol zijn? En wat is kwaliteitsvol? Wat zijn dan de criteria?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik dank jullie voor de aanvullende vragen en de interesse.

Collega Claes, ik ben blij te horen dat VDAB staat voor kwaliteit en deskundigheid. Ik ben het daar uiteraard mee eens.

Zoals ik zei, worden de opleidingen in de opleidingsdatabank Vlaamse opleidingsincentives jaarlijkse onderworpen aan een screening op hun arbeidsmarktgerichtheid. Het allereerste rapport werd eind 2020 gepubliceerd. Alle brieven zijn vertrokken. Naar aanleiding van dat rapport eind dit jaar zijn er een zeventhonderdtal opleidingen geschrappt, omdat ze niet arbeidsmarktgericht zijn.

Uw vraag gaat net over het feit dat de opleidingen effectief arbeidsmarktgericht moeten zijn. Dat kan om vele redenen zijn, bijvoorbeeld basisgeletterdheid tot het toegang geven tot het eerste diploma. Wij zeggen daarmee niets over de kwaliteit van de opleidingen. Dat kunnen goede opleidingen zijn, maar ze moeten voldoende arbeidsmarktgericht zijn.

Collega Vandromme, jaarlijks is er een screening op arbeidsmarktgerichtheid. Die criteria zijn nu opgenomen in de regelgeving. Als u dat wenst, kan ik u de link naar het decreet en het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) bezorgen. Maar ik heb dus zelf het initiatief genomen om daarrond een veel betere screening te doen en dat heeft geleid tot het eerste rapport.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik hoor zonet collega Vandromme zeggen dat het toch wel iets is dat al jaren meespeelt. Ik hoop alvast dat we dit dossier snel kunnen afronden, zodat we hier in de toekomst niet meer over hoeven te spreken. Ik hoop zeker dat we die cowboys er tussenuit kunnen krijgen. Ik dank u alvast hartelijk voor uw antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Allessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de noodzaak van technische profielen in de komende jaren
– 3737 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanwervingsbehoefte van de Vlaamse industrie en de evaluatie van het STEM-actieplan
– 3738 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Uit een studie die de Vlaamse Regering recent bestelde, blijkt dat de Vlaamse economie de komende 15 jaar zowat 30.000 nieuwe werkrachten nodig heeft in de basisindustrie. Het gaat vooral om technische profielen

die de omslag naar duurzame productie van onder meer chemie, kunststoffen, metalen en staal mogelijk maken. Die profielen zijn broodnodig. Vandaag al zijn bedrijven in de regio rond Antwerpen en de haven op zoek naar meer dan 5000 technici. De 76.000 werknemers die momenteel aan de slag zijn in die sectoren zullen dan weer flink wat bijscholing nodig hebben.

Om de duurzaamheidsdoelstellingen te halen, zal de Vlaamse industrie niet enkel innovatieve technieken, maar ook voldoende werkrachten nodig hebben die technisch geschoold zijn op alle niveaus: van technici en operatoren tot wetenschappers en ingenieurs. Dat er meer jongeren een STEM-opleiding (Science, Technology, Engineering and Mathematics) dienen te volgen, is dan ook een open deur intrappen.

De klemtoon ligt sterk op onderwijs en bijscholing, en dat lijkt mij ook logisch. Het onderwijs stoomt immers de werknemers van de toekomst klaar. De STEM-academies zijn bijzonder waardevol om jongeren in contact te brengen met en te overtuigen om te kiezen voor techniek en wetenschap. Daarnaast is levenslang leren noodzakelijk om niet achterop te geraken en om mee te blijven met de meest innovatieve en vernieuwende toepassingen.

Hoe wilt u ervoor zorgen dat die noodzakelijke werkrachten in de basisindustrie in de toekomst ingevuld worden? Zijn er nieuwe initiatieven nodig en is er een plan van aanpak in deze sectoren om mensen aan te trekken en warm te maken om zich bij of om te scholen?

Welke rol nemen de sectoren en de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) op om de – toekomstig – gevraagde profielen beter in kaart te brengen en de vacatures of jobs van de toekomst in te vullen?

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, we zullen de komende jaren een grote verschuiving zien op onze arbeidsmarkt en in onze economie en industrie. De klimaatuitdagingen staan daarbij centraal. We hebben nieuwe mensen nodig om innovatieve technieken uit te tekenen en operationeel te maken. Er zullen naar schatting 30.000 nieuwe mensen nodig zijn tegen 2035, of zo'n 40 procent bijkomende werknemers, voornamelijk jobs als wetenschappers, ingenieurs, technici, maar ook verkopers, managers en ondersteunend personeel op juridisch, maatschappelijk en logistiek vlak.

Dat vergt een bijscholing van het huidige personeel, maar ook een instroom van nieuwe mensen. Daarbij is ook onderwijs opnieuw een belangrijke factor om ervoor te zorgen dat de werknemers van morgen klaargestoomd worden. Gisteren zagen we de resultaten van een studie van het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka), die ons land helemaal onderaan plaatst in Europa op het vlak van ICT, ingenieurswetenschappen en dergelijke. Er is dus wel een zekere sense of urgency.

De Vlaamse Regering beantwoordde die al met haar STEM-beleid, met de 'STEM-academie in elke gemeente'. In 2020 waren 221 gemeenten al ingegaan op die oproep. Het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) heeft hiervoor als regisseur een jaarlijks budget uitgetrokken.

Uiteraard omvat het STEM-actieplan nog andere onderdelen. Bij de evaluatie daarvan kwamen een aantal pijnpunten naar boven. Ten eerste is er het gegeven dat het begrip 'STEM' veel verschillende ladingen dekt, die de betrokken partijen uit de verschillende domeinen elk vanuit hun agenda invullen. De container is misschien wat te groot en te ruim geworden.

Ten tweede is er weinig progressie in de waardering voor vakmanschap en er zijn geen sterke evoluties in de in- en doorstroom voor de STEM-richtingen in het tso en het bso.

Ten derde, ook op de arbeidsmarkt is de kloof tussen vraag en aanbod van STEM-profielen nog steeds aanwezig. Een toenemend aantal STEM-beroepen zijn, blijven en worden knelpuntberoepen.

Als vierde punt wordt er aanbevolen om verder te bouwen op wat er is: waak over een kwaliteitsvolle verdere uitrol en werk verder op de aandachtspunten inzake het STEM-beleid.

Ten vijfde, versterk het loopbaanperspectief in het actieplan door naast jongeren ook volwassenen meer te mobiliseren in de richting van STEM.

Een zesde punt dat ik erbij neem: verbreed de inhoudelijke focus om initiatieven binnen het onderwijsdomein te versterken met initiatieven binnen andere beleidsdomeinen zoals Werk, Wetenschap, maar ook Innovatie, Jeugd en Welzijn.

Welke acties wilt u ondernemen om deze doelgroep van huidige werknemers te bereiken en hen aan te sporen zich te laten omscholen?

Is er overleg met uw collega van Onderwijs om jongeren aan te sporen om nog meer dan vandaag voor STEM-profielen te kiezen? Zoals de Voka-studie aangaf, bevindt Vlaanderen zich helemaal onderaan de lijst op het vlak van de uitstroom in STEM-richtingen.

In maart liet uw collega-minister Weyts weten dat het nieuwe STEM-actieplan 2020-2030 in april geagendeerd zou worden op de ministerraad en dat de STEM-stuurgroep in de tweede helft van maart om input gevraagd zou worden. Uiteraard bent u betrokken bij dit actieplan. Kunt u de krijtlijnen voor de input van deze stuurgroep schetsen? Welke termijn ziet u voor het STEM-actieplan 2020-2030?

Hoe zult u ervoor zorgen dat de pijnpunten die in de externe evaluatie van het vorige STEM-actieplan door IDEA Consult werden aangehaald, aangepakt zullen worden in het nieuwe STEM-actieplan?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's, voor deze interessante vragen. Vorige week woensdag heb ik een bezoek gebracht aan Recticel, in het kader van een studie van het Roland Bergerinstituut: 'een skills roadmap voor de Vlaamse klimaatindustrie'. Daaruit blijkt dat er, om tegen 2050 een klimaatneutrale industrie te realiseren, niet alleen innovatieve ontwikkelingen nodig zijn, maar dat werknemers er ook voor klaargestoomd moeten worden. We moeten voorzien in omscholing van het huidige personeelsbestand en jongeren overtuigen om een STEM-studierichting te kiezen.

Recticel is pionier om deze transitie voor te bereiden. Zo hebben ze een techniek ontwikkeld om CO₂-uitstoot van fabrieken op te vangen en er schuim van te maken. Dat schuim zit in uw matras, collega Claes, of in uw dakisolatie, collega Bothuyne.

Verrassend aan deze studie was dat we tegen 2030 30.000 extra handen nodig hebben in de industrie, niet alleen om mensen die op pensioen gaan te vervangen, maar ook om extra mensen in te zetten om de klimaattransitie waar te maken. Het is dus, net zoals we meer dan een eeuw geleden zagen met de opkomst van de machines, een idee-fixe dat innovatie hand in hand gaat met jobverlies. Dat zal niet zo zijn.

Het is dan ook van belang om een alliantie te sluiten met VDAB en de sectoren om aan die uitdagingen het hoofd te bieden. Daarom ondernemen we een aantal acties.

Er zijn de ESF-competentieprognoses (Europees Sociaal Fonds), waarmee diverse sectoren en andere actoren trachten zicht te krijgen op de competenties, competentieveranderingen, jobs en vacatures van de toekomst. Die onderzoeken mogen

natuurlijk geen stof liggen te vergaren. Sectoren kunnen een belangrijke rol opnemen en doen dat ook door deze prognoses mee te nemen in de opmaak van beroepskwalificatiedossiers om op die manier te zorgen voor een opleidingsaanbod dat aansluit bij de actuele noden van de arbeidsmarkt.

Via hun sectorconvenants nemen de sectoren tal van initiatieven op het vlak van imago, instroom, levenslang leren en werkbaar werk. Een aantal sectorale opleidingsfondsen zijn aan het evolueren richting loopbaanfondsen. Zoals jullie weten, hebben we ook intersectorale adviseurs in dienst.

We besteden ook heel veel aandacht aan jongeren. In lijn met de STEM-agenda 2030 organiseert VDAB in samenwerking met het Beroepenhuis doedagen waarbij leerlingen uit het zesde leerjaar kennis maken met de industriële beroepen. In samenwerking met de regionale technologische centra (RTC's) zet VDAB in op toegang voor leerlingen in het laatste jaar van de derde graad bso/tso tot professionele industriële apparatuur van VDAB via de tiendagenregeling.

Ten slotte zijn er de succesvolle STEM-academies, waarnaar jullie verwezen, die we via het VLAIO ondersteunen en waar jongeren in hun vrije tijd kunnen proeven van wetenschap en techniek. We willen zo'n academie in elke gemeente.

Om werkzoekenden en burgers te enthousiasmeren, worden verschillende initiatieven ondernomen, zoals digitale beroepsinformatiepakketten met daarbij behorende beroepspagina's en beroepensfilms.

Een duurzame arbeidsmarkt creëren en garanderen kan VDAB natuurlijk niet alleen. Daarvoor zullen sectorfederaties, sectorale opleidingsfondsen en bedrijven de handen in elkaar moeten slaan. De eerste stappen zijn hiervoor al gezet met de oprichting van het industrieforum.

Dan kom ik tot de vragen over het onderwijsluik. Via de STEM-governance die aan de nieuwe STEM-agenda 2030 verbonden is, is er systematisch overleg tussen de beleidsdomeinen Werk, Onderwijs en Economie en Innovatie. De domeinen Jeugd en Welzijn zullen hier trouwens ook bij betrokken worden. Ik zal de nieuwe STEM-agenda 2030, samen met mijn collega Weyts, binnenkort agenderen op de Vlaamse Regering.

De centrale doelstelling van de STEM-agenda is om blijvend in te zetten op een hogere instroom in STEM-opleidingen en STEM-loopbanen, en ook algemeen het versterken van 'STEM-geletterdheid' in de ruime maatschappij. De agenda formuleert algemene doelstellingen voor een periode van tien jaar. Concrete acties zullen opgenomen worden in een dynamische actielijst, die getoetst zullen worden aan het kwaliteitskader opgenomen in de agenda. Die actielijst zal niet enkel 'harde' STEM-initiatieven bevatten, maar ook acties in verband met digitalisering, vergroening, 21ste-eeuwse vaardigheden, enzovoort.

Het meer intersectorale werken willen we doen via de intersectorale adviseur 'competenties en loopbanen' waar ik al over heb gesproken. We zullen ook een aantal actiepunten weloverwogen moeten aanpakken. Er is een dalende instroom in het technisch secundair onderwijs (tso) en het beroepssecundair (bso) en er is ook de impact van digitalisering. Dat zijn twee thema's die de sectoren bindt en waarrond ze de handen in elkaar moeten slaan.

Er wordt volop ingezet op het Partnerschap Levenslang Leren en het actieplan waaraan momenteel vorm wordt gegeven.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Ik heb niet alles heel duidelijk kunnen horen, maar het is duidelijk dat we voor sommige voorspellingen Madame Blanche niet nodig hebben.

We hebben geen glazen bol nodig om te weten dat onze jobs en de inhoud ervan zullen veranderen. Wie een STEM-profiel heeft, zal snel aan het werk geraken. Werkgevers zullen er alles aan doen om die talenten en die profielen aan te trekken. Ik geloof erin dat, als we jongeren in contact brengen met STEM, wat iets tastbaar en zichtbaar is, we hen sneller kunnen overtuigen om voor zo'n studie te kiezen. Dat is de beste manier om die twee samen te brengen en om meer mensen te bereiken. Ik kijk dan ook uit naar het aangekondigde STEM-actieplan 2020-2030. Collega Bothuynne heeft er ook naar verwezen. IDEA Consult heeft de Vlaamse Regering huiswerk gegeven om lessen te trekken uit het verleden en ook om het actieplan iets scherper te stellen. Ik ben ook benieuwd hoe het actieplan verder zal worden opgenomen.

Ik denk vooral dat we met STEM vooral jongeren zullen overtuigen die nog een studiekeuze moeten maken. Er is ook potentieel bij de huidige werknemers. Ik heb dat daarnet ook gehoord. Sommigen zijn na hun werkuren bezig met informatie- en communicatietechnologie (ICT) of informatietechnologie. De belangrijke vraag die ook is gesteld geweest, is hoe we hen kunnen overtuigen om zich om te scholen of eventueel bij te scholen, ook al zitten ze in een andere job.

Tot slot is het goed dat al die STEM-initiatieven worden afgetoetst met de sectoren en dat die een actieve rol opnemen via de sectorconvenanten. Ik weet niet of het daarnet is aangekaart, maar ik vraag me af op welke manier die sectoren betrokken worden bij het STEM-actieplan.

Robrecht Bothuynne (CD&V): Ik dank de minister voor het antwoord. Het is een gigantische uitdaging. Het probleem met STEM en met STEM-profielen is historisch. Ondanks de actieplannen en de zaken die op poten worden gezet, zien we nog geen concrete resultaten als het gaat over de uitstroom van dergelijke profielen uit het onderwijs richting de arbeidsmarkt. Het is goed dat er effectief een nieuwe versie van het STEM-actieplan komt. Collega Weyts sprak over april. U zegt dat het er binnenkort zal zijn. Kunt u wat meer duiding geven over de timing en over de scope? Is het opnieuw een actieplan voor tien jaar? Wordt er in de 'governance' van het actieplan iets veranderd waardoor we misschien sneller op een aantal opportuniteiten of problemen kunnen inspelen op het STEM-beleid?

Zoals collega Claes daarnet al vroeg, ben ik ook benieuwd op welke manier er in de toekomst sectoren worden betrokken of geresponsabiliseerd om van het STEM-actieplan een succes te maken.

Ik heb twee vragen. Ten eerste zijn er wat het omscholen betreft wel wat mogelijkheden bij zittende werknemers om zich bij of om te scholen richting een STEM-profiel of een profiel dat past in die 'skills roadmap' van de klimaatindustrie. Zijn er daar bijkomende of specifieke opdrachten aan VDAB gegeven om als regisseur op de arbeidsmarkt op zoek te gaan naar dergelijke profielen die geschikt zijn voor om- of bijscholing en op die manier richting knelpuntvacatures in de klimaatindustrie kunnen worden toegeleid? VDAB zou dan aan headhunting moeten doen.

Mijn tweede punctuele vraag houdt een beetje verband met corona. We hebben anderhalf jaar heel weinig bedrijfsbezoeken, stages, werkervaringsopties gehad in onze Vlaamse industrie. Voor jongeren is het essentieel om minstens een eerste kennismaking te hebben met die kant van de bedrijfswereld.

Ik moet zeggen dat mijn zoon van 13 weinig of toch geen industriële bedrijven vanbinnen heeft gezien. Dat is essentieel als we jongeren warm willen maken voor STEM en voor de industrie. Corona heeft ons op dat vlak een achterstand gegeven. Kunnen we initiatieven nemen om een inhaalbeweging te maken op het vlak van bedrijfsbezoeken, stages, werkervaringsplaatsen en dergelijke meer om de weg naar de industrie sneller en sterker te maken voor jongeren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: We staan al veel jaren voor deze omvangrijke uitdaging en we zijn er nog niet klaar mee.

Collega Claes, die 'tech push' werkt niet. Ik heb het al een paar keer gezegd dat we moeten duidelijk maken dat die techniek een grote maatschappelijke relevantie heeft. Het is erg belangrijk om in te spelen op wat jongeren heel na aan het hart ligt en dat de techniek daar een oplossing voor kan vinden. Zo werkt het wel. Als je alleen de techniek pusht, zul je niemand extra aantrekken. Dat heeft onderzoek ons geleerd.

Ik heb dit daarnet niet gezegd: het VLAIO brengt ook ondernemers voor de klas ter inspiratie. Dat werkt ook goed. Het is wel niet binnen een onderneming, collega Bothuyne, maar ze maken kennis met een ondernemer en dat is op zich al goed.

Collega Claes, een intersectorale adviseur neemt het voortouw om acties te ondernemen met de sectoren. Dat gaat dan bijvoorbeeld over de instroom van het bso of tso. We doen dat met de sectoren om acties te ondernemen. In het STEM-platform zitten ook onafhankelijke experts uit de sectoren. Die zijn heel nauw betrokken bij dat STEM-platform. Het is ook belangrijk dat we niet louter vanuit VDAB denken. Er is ook een grote rol voor de bedrijven zelf. U weet dat er ook een dossier over het gemeenschappelijk initiatiefrecht is, waarbij er extra verlof kan worden genomen om opleidingen te volgen. Werkgevers kunnen daarin een heel belangrijke rol spelen want dat zijn arbeidsmarktgerichte opleidingen.

De Open Bedrijvendag lijkt me ook een ideaal moment, collega Bothuyne, om met uw zoon op pad op te trekken om de bedrijven ook vanbinnen te zien. Ook de Dag van de Wetenschap is goed om geïnspireerd te worden. Om 12.19 uur is er een gedeeltelijke zonsverduistering. We hebben brilletjes ter beschikking gesteld van de scholen en ik hoop dat dat kantje van de wetenschap op heel wat plaatsen zal worden getoond. Dat zijn leuke zaken die jongeren misschien over de streep kunnen trekken om vaker voor techniek en wetenschappen te kiezen.

Tot slot, collega's, nemen bedrijven en sectoren heel veel initiatieven. Essenscia zet daar bijvoorbeeld op in. In maart lanceerde de federatie nog een initiatief om tweeduizend leerlingen hun STEM-toekomst in de chemie- en farmasector te laten ontdekken. Zij doet dat met heel veel bedrijven. De Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) organiseert de tool 'techclass' bij kmo's met scholen. Ook Voka doet dat. Er wordt enorm veel gedaan, maar het blijft moeilijk om extra profielen aan te trekken voor wetenschappen en techniek. Er is ook op dat vlak veel werk aan de winkel.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Er is inderdaad veel werk aan de winkel, maar ik denk dat het vooral belangrijk is dat we de vinger aan de pols houden en de initiatieven goed opvolgen. We zullen daar zeker nog op terugkomen in deze commissie.

De voorzitter: Ik kan me daar alleen maar bij aansluiten. Dat wordt vervolgd.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over een evidencebased beleid en het verzamelen van data door VDAB – 3760 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik zal kort zijn want er staat nog veel op de agenda. Minister, ik heb een analyse gemaakt van alle antwoorden die ik op mijn schriftelijke vragen heb gekregen. De rode draad daarbij is dat u altijd heel volledig antwoordt en uw best doet om ons te voorzien van goede antwoorden. Maar er is een puntje dat me voor verbetering vatbaar lijkt. De Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) heeft over heel wat zaken geen data of verzamelt die niet. Als parlamentslid is het belangrijk om de effectiviteit en de impact van bepaalde instrumenten en maatregelen te meten en naar resultaten te peilen. We kunnen bijvoorbeeld weten hoeveel mensen gebruik hebben gemaakt van de transitiepremie, maar de vraag is wat de duurzaamheid en de overlevingsgraad van die ondernemingen is. Hetzelfde geldt voor de doelgroepenkorting. Er zijn data die volgens mij beschikbaar zijn en die door slim samen te werken en te delen kunnen leiden tot een veel snellere en betere beoordeling van de effectiviteit van de middelen die we inzetten. Zeker nu we zo snel zullen moeten schakelen, denk ik dat we nog wat ambitieuzer mogen zijn op dat vlak. Het gaat immers over tijdelijk werklozen en al de nieuwe doelgroepen die in het beleid mee werden opgenomen.

Ongetwijfeld is uw kabinet daar ook mee bezig. Vandaar mijn vraag om uitleg.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Ronse, zoals u terecht aangeeft, is er nog enorm veel werk aan de winkel inzake databeheer, en niet alleen bij VDAB. Heel veel organisaties kampen daarmee. We moeten allemaal een digitale sprong maken, een sprong naar duurzaam databeheer, databeveiliging en dat is een enorme uitdaging.

VDAB wisselt al meer dan twintig jaar data uit met andere overheden, gaande van diploma's via de leer-en ervaringsbewijzendatabank (LED) tot werkgegevens via de kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ). Het uitwisselen van data gebeurt steeds op basis van een wettelijke opdracht. Met wie VDAB gegevens uitwisselt, kan iedereen raadplegen via de link www.vdab.be/privacy. Daar zie je wat met wie gedeeld wordt.

Iedere partner waar VDAB mee samenwerkt, moet een verwerkersovereenkomst afsluiten in het kader van de General Data Protection Regulation (GDPR). Er worden steeds afspraken gemaakt over de regelmatige terbeschikkingstelling van monitoringsgegevens door de opdrachtnemer. Er is een ethisch veiligheidsmeldingspunt van VDAB. Er hangt dus enorm veel aan en rond.

Collega Ronse, u vraagt naar de effecten en doelmatigheden van de vele instrumenten. Dat is de vraag naar de eigen databeheersing en -verwerking. Ook daar is heel veel werk aan de winkel. Uiteraard is dit voor VDAB een continu proces en zoekt de organisatie steeds naar opportuniteiten. Het is van groot belang om informatie over de arbeidsmarkt te verzamelen en te analyseren. Ik heb de opdracht gegeven dat dit een prioriteit is binnen de organisatie. Daar wordt aan verder gewerkt.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik ben blij dat u mijn bezorgdheid deelt, minister. Ik geef u gelijk, het is niet enkel bij VDAB maar bij alle overheidsinstellingen en administraties. Het slim combineren van data kan leiden tot nog slimmere beleidskeuzes. Ik zie dat in mijn stad op lokaal niveau. Misschien zou het niet slecht zijn om daar regeringsbreed, transversaal en door alle bevoegdheden heen op een intelligente manier naar te kijken.

Ik zie uit naar de concrete veranderingen bij VDAB. Ik doe de suggestie aan iedereen om bij elke schriftelijke vraag in verband met data die ontbreken bij VDAB, dit door te spelen aan de commissiesecretaris. Dat kan voor iedereen interessant zijn, ook voor de diensten binnen VDAB. Het is misschien ook aan ons om feedback te geven. Dat doen we vaak te weinig.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb hier niets aan toe te voegen. Wordt vervolgd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitvoering van een impactanalyse van het Vlaams relanceplan door het Expertisecentrum O&O Monitoring – 3588 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuynne

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Voor het relanceplan is 5,9 miljard euro voorzien voor België. Het deel voor Vlaanderen bedraagt 2,2 miljard euro. We hebben daarvoor samen met de andere overheden een plan moeten indienen. Dat werd gecheckt door het Nationaal Planbureau.

Zij maakten een soort economische analyse en bekeken welke impact het zou hebben op de productiviteit en jobs.

Ik heb u daarover al bevraagd. Is het mogelijk om dat uit te splitsen voor het Vlaamse niveau? Het is natuurlijk belangrijk om onze relancemiddelen in te zetten op onze productiviteit en om de economische groei te vergroten. Dat is de definitie van relance. U antwoordde dat die opdracht gegeven zou worden aan het onderzoekscentrum Expertisecentrum O&O Monitoring (ECOOM).

Minister, hoe gaat dat in de praktijk verlopen? Welke afspraken werden met ECOOM gemaakt? Hoe gaat u het Vlaamse relanceplan analyseren betreffende het EWI-luik (Economie, Wetenschap en Innovatie)? Is dat eenmalig of een blijvende monitoring?

Met welke parameters zal worden gemeten?

Welke timing wordt hier vooropgesteld?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Eind 2020 heb ik een subsidie toegekend aan onderzoeksgroep Vives van de KU Leuven en ECOOM. Het betreft een onderzoeksproject dat loopt over een periode van 24 maanden en wordt getrokken door de professoren Joep Konings en Glenn Magerman.

In het kader van dit project trachten de onderzoekers een antwoord te formuleren op vrij brede onderzoeksvragen naar de structuur van het Vlaamse productienetwerk en de verankeringen van strategische sectoren en activiteiten. Met dit project willen we zicht krijgen op de sectoren en bedrijven die van bijzonder strategisch belang zijn voor de Vlaamse economie. Via het opgebouwde macro-economische model zullen de onderzoekers echter ook aandacht schenken aan de impact van economische schokken op de economie en de rol van een ondersteuningsbeleid van de overheid.

Klassieke macro-economische modellen analyseren hoe de groei van het bruto binnenlands product (bbp) wordt beïnvloed door monetair en budgettair beleid of door brede technologische vooruitgang. Die modellen verwaarlozen de rol van individuele bedrijven en sectoren. De coronapandemie heeft echter duidelijk gemaakt dat de impact ervan zeer verschillend kan zijn tussen ondernemingen en sectoren.

Die effecten hebben niet alleen een directe impact op de betrokken sectoren zelf, maar ook op hun volledige waardeketen. De eerste fase van het onderzoeksproject – een periode van vijftien maanden – brengt deze waardeketens structureel in kaart. Die zou ons in staat stellen economische schokken of grote investeringsprojecten in het model in te voeren én de impact doorheen de economie te meten.

De basis van de gebruikte methodologie ligt in de Regionale Input-Outputtabellen (RIOT) die het Planbureau, met ondersteuning van Statistiek Vlaanderen en het departement EWI opstelt. Binnen het onderzoeksproject zullen deze RIOT's gekoppeld worden aan de Wereld Input-Outputtabellen (WIOT) wat ons in staat zou stellen een zicht te krijgen op de Vlaamse waardeketens. Het model zal worden aangevuld met data van de Nationale Bank en de RSZ-data (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid) op ondernemingsniveau.

Zoals gezegd zou het opgestelde macro-economisch model ons in staat stellen inzicht te krijgen in de wijze waarop economische schokken zich voortplanten en dat is superinteressant voor het Vlaamse relanceplan.

Het betreft een ex-ante impactstudie. De verschillende relanceprojecten waarvoor het reeds mogelijk is, zullen toegekend worden aan één of meerdere sectoren binnen het model.

In een eerste fase zal de gecumuleerde en sectorale impact ingeschat worden van de investeringen op vlak van tewerkstelling. Het model zal zeker en vast ook iets zal kunnen zeggen over de productiviteitsevoluties. Elementen zoals de ontwikkeling en diffusie van nieuwe technologieën, de nodige skills hierbij, kunnen voor de uitrol van de bredere ondernemerschapscultuur een belangrijke rol spelen.

Dan kom ik aan de laatste vraag, over de timing. Fase 1 moet klaar zijn in april 2022. Wij overleggen daar heel intens over. Op korte termijn willen wij vragen stellen en verfijningen vragen. Het model werd opgebouwd met het gebruik van de RIOTS uit 2010. In juli van dit jaar wordt de oplevering van de nieuwe RIOTS (met basisjaar 2015) verwacht. De eerste officiële rapportering wordt verwacht tegen het herfstreces, eind oktober 2021. De finale rapportering van fase 1 wordt dus voorzien tegen april 2022.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik heb nog twee bijkomende vragen, minister. Maar eerst wil ik nog een korte analyse geven om te kaderen wat hierin mijn drijfveer is. Het relanceplan bevat gigantische budgetten. Dat weten wij allemaal. De plannen daarvan zijn goed onderbouwd. Zij werden voorbereid door economen enzovoort. Het is heel belangrijk om nu in de praktijk te kijken dat alles wat wij daarvoor uitgeven, gericht is op het verhogen van productiviteit, economische

groei en jobcreatie. Dat heb ik ook al in de commissie Algemeen Beleid naar voren geschoven. Wij hebben de Vlaamse schuldnorm moeten loslaten. Wij gaan waarschijnlijk in deze legislatuur naar een Vlaamse schuld die 100 procent van de uitgaven bedraagt. Dat is ongezien op Vlaams niveau. We moeten oppassen dat die schuld geen slechte schuld wordt. Tegenover die schuld moeten dingen staan zoals economische activa, groeiende productiviteit, jobcreatie en dergelijke meer. Als wij enkel het relanceplan gaan inzetten om bijvoorbeeld projecten te financieren die al gepland waren met reguliere middelen, of om zaken te financieren waarvan je eigenlijk het effect niet kent op de economische groei, dan zitten wij op het slechte pad. Daarin speelt ons beleidsdomein een cruciale rol. De oefening van ECOOM om dat te analyseren en daaruit beleidsaanpassingen te distilleren is daarbij cruciaal. Je ziet nu al dat verschillende relancebudgetten, stilletjes aan, worden vastgelegd. Daarbij moeten wij altijd de vraag stellen waar de productiviteitsgroei en de doorstroming naar de hele economie zit en of er op voorhand over is nagedacht. Is daarvoor bij ECOOM de nodige expertise aanwezig? Ik twijfel niet aan de kwaliteit van de mensen daar, maar ze staan voor een opdracht die nog nooit is gegeven. Moet ECOOM nog versterkt worden? Komt er een blijvende monitoring?

Mijn tweede vraag gaat over het hervormingsluik dat gepaard gaat met het relanceplan. Zal dat ook mee opgenomen worden? Want dat luik is even cruciaal als wij de productiviteit en de jobcreatie willen verbeteren.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Wat de analyse betreft: naast de macro-economische analyse is er ook een monitoring van de impact. De productiviteit verhoog je niet alleen door investeringen maar ook door bijscholingen en onderzoek en ontwikkeling (O&O). Vives is echt wel het topinstituut voor regionale economie, en Joep Konings is ook lid van de Productiviteitsraad. Ik heb vertrouwen in de oefening die zij aan het maken zijn. Wat onze investeringen in O&O en duurzame innovatie betreft, die zijn niet om regulier beleid in te vullen maar net om extra investeringen te doen, in waterstof, in bio-economie, in circulaire economie. Met alles wat we doen, willen wij een extra boost geven aan onze duurzame economische groei.

Ik moest even lachen toen u zei dat de budgetten "stilletjes aan" worden ingezet. Dat gaat in een razend tempo. Onze mensen zijn keihard aan het werken om die relancemiddelen massaal in te zetten. Maar uiteraard worden de toekomstige opstappen naar voren getrokken in de tijd. Ik deel uw bezorgdheid om dat zo accuraat en zo proactief mogelijk te laten verlopen. Het is de eerste keer dat wij die oefening op die manier maken.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, wij delen inderdaad dezelfde bezorgdheid. Neem mij niet kwalijk wat dat "stilletjes aan" betreft. Dat was mijn perceptie. Wij krijgen slechts kruimelsgewijs de informatie over de voortgang. Maar ik ben ervan overtuigd dat er achter de schermen hard aan gewerkt wordt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het tekort aan bouwmaterialen – 3658 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): De coronacrisis heeft heel wat productieproblemen met zich meegebracht. Door een reactie van de markt op die problemen is er nu een grote schaarste ontstaan op de markt van de bouwmaterialen. Dat heeft als gevolg dat de prijzen voor sommige materialen binnen de bouw fors de hoogte inschieten. Er worden vooral hogere prijzen vastgesteld bij staalproducten (+18%), kunststoffen (+13%) en natuursteen (+10%). De prijsindex van bouwmaterialen is sinds november vorig jaar gestegen met 4,3 procent. Op jaarbasis is dat een stijging met 13 procent. De Vlaamse Confederatie Bouw (VCB) stelt vast dat deze prijsstijging ongezien is. Daarnaast melden aannemers dat de leveringstermijnen van verschillende producten ook langer zijn geworden. Internationaal transport ondervindt door COVID-19 nog steeds hinder en ook de productie van grondstoffen is gedaald.

Zowel voor de ondernemers binnen de bouwsector als de consument heeft dit grote gevolgen. De ondernemers moeten aan heel hoge prijzen hun grondstoffen aankopen en rekenen dat door aan de consument. En sommige bouwmaterialen zijn al gewoon bijna niet meer verkrijgbaar, waardoor de bouwondernemingen hun werk niet meer naar behoren kunnen uitvoeren.

Ik besef dat dit een wereldwijd probleem is, maar het kan ook grote gevolgen hebben voor onze Vlaamse economie. Het ziet er bovendien niet naar uit dat deze situatie snel opgelost zal raken. Heeft Vlaanderen een plan bij de grote schaarste van grondstoffen? Is de Vlaamse Regering al in gesprek met de VCB hierover om gezamenlijk naar oplossingen te zoeken? Is er al geweten welke gevolgen dit kan hebben voor de Vlaamse economie?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Vanryckeghem, dit is een belangrijke vraag. Eerst en vooral wil ik erop wijzen dat wij met de Vlaamse Regering structureel in contact staan met de bouwsector, via het Vlaams Bouwoverlegcomité. Daarin zitten alle Vlaamse ministers met een bevoegdheid die de bouw aanbelangt – dat zijn ze bijna allemaal – en daarin zitten ook de vertegenwoordigers van de Vlaamse bouwsector. De meest recente bijeenkomst dateert van 19 april 2021. Het klopt dat er recent hoge prijzen worden vastgesteld voor verschillende bouwmaterialen. Het is een wereldwijd probleem, dat niet enkel Vlaanderen of zelfs niet enkel de bouwsector treft. Wij zien ook grote tekorten en prijsstijgingen in halfgeleiders (chips) tot en met onderdelen voor fietsen.

De prijsstijgingen die we nu zien, kunnen we verklaren met een aantal oorzaken. Door de coronacrisis en de lockdown in verschillende landen lag de productie veel lager omdat er bijvoorbeeld in een aantal fabrieken niet kon gewerkt worden. Daarnaast steeg ook de vraag, omdat de mensen soms meer tijd hadden om te klussen. De wereldwijde economie trekt nu fors terug aan, ook in de bouwsector. Het herstel gaat ook enigszins sneller dan verwacht. Dat is natuurlijk een goede zaak, maar zorgt ook wel opnieuw voor een stijgende vraag. Een lager aanbod en een stijgende vraag verklaren dus de schaarste aan materialen en bijhorende prijsstijgingen.

Mijn kabinet heeft naar aanleiding van dit nieuws ook contact opgenomen met de VCB, en zij verwachten toch dat dit onevenwicht tussen vraag en aanbod nog tot eind dit jaar kan blijven duren. Daarnaast gaan de meeste economen er wel van uit dat dit onevenwicht een tijdelijk effect is van de schok van de coronacrisis en niet tot structurele prijsstijgingen en inflatie zal leiden.

U vraag wat we met Vlaanderen kunnen doen. We kunnen niet zelf bouwmaterialen gaan produceren, maar ik kan toch een aantal suggesties doen.

De afhankelijkheid van de globale 'supply chain' voor grondstoffen is een wereldwijd probleem. Europa trekt ook lessen uit deze crisis en wil meer inzetten op strategische autonomie, daar hebben we al een aantal debatten over gevoerd.

Wij zijn betrokken met de bouwsector in verschillende openbare aanbestedingen van bouwprojecten. De bouwsector zou daar willen vragen of er tijdelijk wat soepeler kan omgesprongen worden met opleveringstermijnen of gebruikte materialen. Dat moeten we natuurlijk met de hele Vlaamse Regering bekijken, maar er ligt zo'n vraag op tafel.

Op de langere termijn zetten we met deze Vlaamse Regering ook fors in op de transitie naar een meer circulaire economie waardoor we minder afhankelijk worden van grondstoffen. Ik voorzie binnen het relanceplan 10 miljoen euro voor onderzoek en innovatie in de circulaire bouwsector.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Het is een leuke vergelijking: de minister zat in de lift, maar ook de prijs van de bouwstoffen zit in de lift.

Maar het is goed, minister, dat u met de confederatie in overleg bent, en ik hoop, samen met de collega's, enkel maar dat dit snel normaliseert, want nu worden zowel de ondernemers als de consument, alsook de lokale besturen – daarvan ben ik getuige – zeer hard getroffen. Ik zie het nu al, aan de prijsoffertes die momenteel binnenkomen bij het lokale bestuur in onze eigen stad, dat alles fors de hoogte ingaat. Laat ons met z'n allen hopen dat alles zo vlug mogelijk normaliseert.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ja, met een heel kleine suggestie. Maar misschien kunnen we die verder in de regeling der werkzaamheden bespreken. Ik denk dat collega Vanryckeghem een heel pertinent punt aanhaalt. De oorzaken achter die prijsstijgingen en allerlei andere dingen, zijn complexer dan dat. Dat heeft eigenlijk te maken met de internationale context, en ook de opkoopprogramma's waarmee overheden overal ter wereld bezig zijn. Wie de economische pers een beetje volgt weet dat de vrees voor inflatie, en de combinatie daarvan met de hoge schuldgraad van de overheden, tot heel wat kopzorgen bij economen leidt. Mijn suggestie – want we gaan hier nu niet de hele internationale context bespreken – is dat we voor het zomerreces, of vlak daarna, daarover misschien eens een toelichting zouden kunnen vragen aan, bijvoorbeeld, de economen die een jaar geleden in het relancecomité aanwezig waren. Zij hebben ons daar toen eigenlijk ook voor gewaarschuwd. Ik herinner me onder andere een aantal pertinente opmerkingen hierover van Peter De Keyser. Ik denk – en ik voel dat zelf ook aan – dat we daar zelf misschien niet voldoende van op de hoogte zijn, van wat de reële risico's zijn.

Daarom is de vraag van collega Vanryckeghem zo interessant. Hij haalt echt wel de effecten van de internationale context op de Vlaamse economie aan. Het gaat niet alleen over staal of bouwstoffen. Je ziet dat er eigenlijk in alle productieketens problemen zijn met toelieferingen, en prijsstijgingen. Ik denk dat we in deze commissie daarvoor echt wel de internationale context moeten begrijpen, ook om het fabeltje de wereld uit te helpen dat de overheidsschulden die nu ontstaan zonder risico's zijn voor de reële economie. Misschien kunnen we in de regeling der werkzaamheden bespreken hoe we ons daarover verder kunnen onderwijzen, ook in deze commissie.

De voorzitter: Dat is een nuttige suggestie. Misschien kunnen we dat ook combineren met de evaluatie van de relanceplannen en investeringsplannen die er zijn.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's. Maar ik heb het eigenlijk in mijn eerste antwoord gezegd: er is geen vrees voor structurele inflatie door de stijging van de prijzen van de materialen. De economen zeggen dat het echt een tijdelijk fenomeen is. Het probleem van de internationale inflatie, en de mogelijke risico's

op overheidsschuld is natuurlijk wel breder dan de vraag naar het probleem van de prijsstijgingen in de bouw.

Ook een groot probleem is bijvoorbeeld de afhankelijkheid van Taiwan voor chips – ik bedoel de kleine chips, niet de chips om op te eten – die we nodig hebben om allerlei andere zaken te produceren. Daar zit een groot probleem.

En wat de vraag over de regeling der werkzaamheden betreft: dat is uiteraard iets voor het parlement.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Nee, geen tussenkomst meer, voorzitter, maar ik sluit me aan bij de goede suggestie van collega Vande Reyde.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over een nieuw instrument voor innovatiesteun – 3750 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ja, ik ga het echt héél kort houden. Er is op de website van Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) een bericht verschenen dat er vanaf mei een nieuwe innovatiesubsidie kan worden aangevraagd, en die kan ingezet worden om haalbaarheidsstudies te laten doen. Dus eigenlijk om te onderzoeken of een innovatieproject haalbaar is. Ik was niet op de hoogte van de plannen daarvoor – dat kan gebeuren – maar ik vroeg me eigenlijk af vanwaar die subsidie komt, wat het budget en de financiering daarvan is. En een beetje daaraan gerelateerd: we hebben in het verleden een hele oefening gedaan om een aantal subsidies te vereenvoudigen. Nu zijn er op relatief korte tijd twee nieuwe subsidies ontstaan.

Houdt dat niet het gevaar in, of het risico, dat je door de bomen het bos niet meer kan zien?

Een bijkomende vraag gaat over iets dat ik heb gezien in een schriftelijke vraag van collega Bothuyne, die we uiteraard op de voet volgen. Hij vroeg naar de oproep voor innovatieve starterssteun. Daar zouden 111 aanmeldingen voor geweest zijn, waarvan er 80 geselecteerd werden. Ik denk dat die ongeveer tegen mei moesten ingediend worden. Wat is hiervan de stand van zaken, en kan naar aanleiding van die aanmeldingen gezegd worden dat de innovatieve starterssteun een goed instrument is, of is het daarvoor nog te vroeg?

De voorzitter: Dank u wel. Ik ben blij dat toch iemand de antwoorden op mijn schriftelijke vragen leest.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter toch! Wij lezen ze ook allemaal, ikzelf ook. Het is maar dat u het weet, want er gaat hier niets buiten dat ik niet zelf gezien heb.

Collega Vande Reyde, bedankt voor uw vraag over innovatieve starters en de haalbaarheidsstudies.

Die haalbaarheidsstudies moeten helpen om onzekerheden te onderzoeken en te evalueren. Een belangrijk verschil met de vroegere kmo-haalbaarheidsstudies is de focus op het vervolgtraject. Binnen de nieuwe haalbaarheidsstudies moeten bedrijven en consortia een vervolgtraject ambiëren, idealiter met een verderzetting binnen de andere innovatiesteunkanalen waar men dankzij de studie een beter zicht heeft op de haalbaarheid.

Bij een aantal innovatieactoren zoals de speerpuntclusters bestaat er interesse voor de uitvoering van haalbaarheidsstudies ter voorbereiding van belangrijke innovatietrajecten en ter voorbereiding van belangrijke investeringen voor het realiseren van maatschappelijke transitie, bijvoorbeeld in de waterstofeconomie, de circulaire economie, of het milieu. Dit geldt in het bijzonder als deze kaderen in grootschalige of internationale steuninitiatieven, zoals Important Projects Common European Interest (IPCEI), emissions trading scheme (ETS), Horizon, Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO).

Uw budgetvraag: het nieuwe instrument zal worden gefinancierd vanuit de reeds bestaande O&O- en clusterbudgetten (onderzoek en ontwikkeling).

Voor het nieuwe instrument ramen we vanuit de middelen van bedrijfsinnovatie-steun jaarlijks 3 miljoen euro nodig te hebben. Voor haalbaarheidsstudies in clustercontext gaan we uit van 3 miljoen euro over de 6 speerpuntclusters heen. Dit komt op het geormerkt budget van de clusters.

De budgetten zullen op het einde van het kalenderjaar worden geëvalueerd, of wanneer er indicatie is van het bereiken van de voorgestelde limieten. Dit wordt goed opgevolgd door het Beslissingscomité bij het Fonds voor Innoveren en Ondernemen.

Uw derde vraag: in het programma innovatieve starterssteun hebben van de 80 starters uit de preselectie er 75 een steunaanvraag ingediend. Deze worden op dit moment geëvalueerd om zoals voorzien op 8 juli te beslissen welke steun ze krijgen. Dus voorlopig verloopt eigenlijk alles volgens de verwachtingen.

Dan, de vierde vraag: ik begrijp uw bezorgdheid over het aantal instrumenten. Langs de andere kant moeten we ook inspelen op behoeften, en dat proberen we te doen. Beide instrumenten passen binnen de ambitie om de innovatiesteun toegankelijker te maken voor kleine bedrijven.

Ik wil wel herhalen dat het wat de innovatieve starters betreft, over een experimentele groep gaat. De eerste groep is in behandeling en we zullen die grondig evalueren vooraleer we een tweede oproep lanceren. Een onderdeel van die evaluatie zal zeker zijn of er nood is aan een dergelijk specifiek instrument of dat we dat misschien kunnen integreren in bijvoorbeeld de haalbaarheidsstudie. Bijzonder aan die oproep innovatieve starters is dat we ook experimenteren met een zeer laagdrempelige indiening. De starters kunnen hun case via een pitch verdedigen. Innovatieve starters richt zich dus ook naar een zeer specifieke doelgroep. Ik verwacht daar dus niet zoveel verwarring.

Het tweede instrument is de haalbaarheidsstudie. Die is er gekomen op expliciete vraag van de bedrijven. Het is volgens mij niet zozeer het aantal instrumenten dat eventueel voor complexiteit zorgt. Als we de verschillende instrumenten duidelijk afbakenen, daar helder over communiceren en uiteraard de administratieve last beperken, denk ik dat we de complexiteit verder kunnen verminderen, en zeker niet verhogen.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Voorzitter, het zou inderdaad een interessante statistiek zijn om te kijken hoeveel keer schriftelijke vragen worden gelezen. Een tijdje geleden was er een doctoraatsstudente die een schriftelijke vraag van

mij had zien opduiken in een paper. En die heeft mij dat gemeld. Dus u ziet, het gaat soms de breedste weg uit.

De voorzitter: Er is hoop voor ons allemaal.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik wou nog zeggen dat ik geen bijkomende vragen meer heb en dat ik mij volledig achter de laatste conclusie van de minister schaar. Inspelen op de noden is belangrijk, maar we moeten inderdaad zien dat de complexiteit en de versnippering worden beheerst. Dat was de insteek van de vraag, dus ik ben blij dat we daar wederom op dezelfde lijn zitten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de evolutie van de coronasteunmaatregelen in het kader van de volgende fasen van het zomerplan – 3759 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, we hebben gisteren een volgende stap gezet in de gefaseerde heropening. Elk van die stappen is een belangrijke stap voor ons, zowel ondernemers als alle burgers. Met deze volgende fase van het zomerplan kunnen verschillende sectoren weer heropleven. Sauna's, fitness, bioscopen, zwembaden, casino's, bowlings en zo verder mogen de deuren weer openen. Zowel de sectoren als onze burgers keken er reikhalzend naar uit om een deel van hun vrijheid terug te winnen.

Om de ondernemingen in veilige omstandigheden te laten heropenen, werden de nodige protocollen uitgewerkt. De Vlaamse overheid heeft tijdens deze crisis een brede waaier aan steunmaatregelen uitgewerkt. Dankzij die maatregelen konden veel ondernemingen de voorbije maanden overleven. Het Vlaamse beschermingsmechanisme loopt eind juni af. Wie in deze opstartmaand een omzetverlies van 60 procent zou hebben, kan nog op dat mechanisme steunen. Nu we onze maatschappij gefaseerd weer heropenen, moeten we natuurlijk ook bekijken hoe we de verschillende steunmaatregelen op een doordachte manier gaan stopzetten en laten uitdoven.

Daarom stel ik u graag de volgende vragen, minister. Hoe worden de protocollen opgevolgd en geëvalueerd? Waren de protocollen ruim op voorhand gefinaliseerd voor de heropening van 9 juni? Hoe en wanneer worden de protocollen aangepast voor de volgende fasen van het zomerplan? Die protocollen zijn wel degelijk belangrijk. Daar staan ook bepaalde details in voor onze ondernemers. En telkens komen er toch een aantal zaken boven die voor ondernemers moeilijk te begrijpen zijn. Nu zag ik opnieuw iets passeren op de sociale media in verband met biljarten en darts. Die zouden dan niet open mogen. Daar was opnieuw onduidelijkheid over. Kunt u daar iets meer over zeggen?

Het moratorium op faillissementen loopt ook weldra af. Hebt u zicht op de weerbaarheid van de verschillende sectoren? Zijn er ERMG-enquêtes (Economic Risk Management Group) afgenomen in de verschillende sectoren? Zo ja, wat waren de resultaten van die enquêtes? Hoe ziet u de Vlaamse economie evolueren in de volgende maanden? Kunt u meer toelichting geven bij de afbouw van de steunmaatregelen in de komende periode?

Het gaat dus om een aantal updates van de verschillende stappen die door de Vlaamse Regering en door u zullen worden gezet, minister, met zicht op een hoopelijk zeer mooie zomer.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De protocollen worden in overleg met de sectoren opgevolgd, geëvalueerd en bijgestuurd. De besprekingen over de protocollen gebeuren voornamelijk tussen de sectorfederaties en het Coronacommissariaat. Mijn kabinet en ikzelf consulteren de sectorfederaties in de economische sfeer al sinds het begin van de coronacrisis op zeer frequente basis. Dit overleg is al zeer zinvol gebleken in de aanloop naar het Overlegcomité omdat ik dan goed aanvoel waar de belangrijkste aandachtspunten zitten. Het geharmoniseerd sluitingsuur in de horeca is daar een goed voorbeeld van. Het ministerieel besluit voor de maatregelen die ingaan op 9 juni, dat de basis vormt voor de aangepaste protocollen, werd op 4 juni in het Staatsblad gepubliceerd. De protocollen waren tijdig klaar.

Ik wil ook graag benadrukken dat niet alle sectoren een apart protocol hebben. Bijvoorbeeld voor de ambulante handel worden de regels gedetailleerd opgenomen in het ministerieel besluit en in de 'Gids voor de opening van de handel'. Voor hen is er dus geen specifiek protocol noodzakelijk.

Het wettelijk moratorium op faillissementen liep eigenlijk al af op 31 januari 2021. Om de stopzetting van dit moratorium op te vangen, werd door de Federale Regering de toegang tot de procedure van gerechtelijke reorganisatie vereenvoudigd. De FOD Financiën en de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) beslisten ook om een feitelijk moratorium in te stellen door bedrijven niet failliet te laten gaan als gevolg van schulden bij de belastingdiensten of de sociale zekerheid. Deze regeling is na 31 januari van kracht gebleven.

We zien in de cijfers van het aantal faillissementen in februari in Vlaanderen dat het aflopen van het wettelijk moratorium een eerder beperkte impact had: er werden in februari 272 faillissementen uitgesproken en in januari 219. De meest recente cijfers die beschikbaar zijn, hebben betrekking op april 2021 wanneer er 277 faillissementen werden uitgesproken. Dat is merkkelijk meer dan de 163 in april 2020, maar nog altijd een stuk onder het aantal faillissement in april 2019, toen er 421 waren.

De meest recente enquête van de ERMG van eind mei 2021 toont een globale verbetering van het risico op faillissementen van 5 naar 4 procent. Ook binnen de meest getroffen sectoren zoals de horeca, waar er een evolutie is van 17 naar 5 procent, en events, waar er een evolutie is van 10 naar 8 procent, worden de cijfers beduidend beter.

Ik wil hierbij wel wat nuanceren en voorzichtig zijn: het gaat hier om een enquête die afgenomen werd op een moment dat de verwachtingen gunstig waren. De reële impact zal uiteraard afhankelijk zijn van de snelheid waarmee de economie weer aantrekt en mensen weer op restaurant zullen gaan, culturele evenementen kunnen bezoeken, naar een feest kunnen gaan enzovoort.

Ik ga ervan uit dat we met het afbouwen van de steunmaatregelen pas echt zullen zien wat de impact van de coronacrisis op onze economie is. Voorlopig zien we een uitgesproken optimisme bij de bedrijven. Het ondernemersvertrouwen in Vlaanderen lag in mei 2021 op het hoogste niveau sinds meer dan tien jaar. De bbp-groei (bruto binnenlands product) in het eerste kwartaal was ook hoger dan verwacht.

We hebben altijd de logica gehanteerd dat zolang ondernemingen ernstige exploitatiebeperkingen ondervinden door maatregelen die de overheid oplegt om de gezondheids crisis in te dijken, we de nodige maatregelen moeten nemen om gezonde

ondernemingen door de crisis te helpen. Tegelijk willen we ons ervoor hoeden om steun te blijven geven aan ondernemingen die geen kans meer hebben op een duurzame doorstart. Dit zou geen doelmatig beleid zijn en het zou de concurrentieverhoudingen in de sector verstoren.

Hoe minder maatregelen we moeten nemen om de gezondheidscrisis in te dijken, hoe kleiner ook de noodzaak aan ondersteunende maatregelen. De beste steun is immers de heropstart van economische activiteiten. Op die heropstart spelen we net in met instrumenten zoals de heropstartlening. Ondertussen zijn er al meer dan tweehonderd aanvragen voor circa 8,5 miljoen euro.

Ondertussen kunnen bedrijven nog Vlaamse beschermingsmechanismen aanvragen voor de maand mei en voor de hele maand juni.

Tegelijk zal de Vlaamse Regering evalueren of zeer gerichte maatregelen voorzien kunnen worden, bijvoorbeeld voor de discotheken die nog de hele zomer verplicht gesloten zullen zijn.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik denk dat de steun voor de gesloten sectoren er zeker en vast nog moet zijn. Ik volg u dat de beste steun natuurlijk de heropstart is van de verschillende sectoren, waarbij hopelijk zo min mogelijk nog wordt vastgehouden aan beperkende regels en dergelijke meer, en dat die stilletjes aan mogen verdwijnen. Ik denk daarbij aan het sluitingsuur dat nog altijd op 23:30 uur staat. Ik denk dat dat een mooie verwezenlijking is van de Vlaamse Regering, gedragen door het Vlaams Parlement, in het Overlegcomité. Maar we moeten ook volgende stappen durven bekijken op het moment dat dat opnieuw wordt besproken.

Ten slotte is er nood aan rationalisering. Er is opnieuw onduidelijkheid over het biljart en het darts. Minister, kunt u bekijken wat daar precies aan de hand is? Dat is misschien niet zo'n grote sector, maar zij liggen ook al acht à negen maanden stil. Voor hen is dat hun leven, hun inkomen. Die heropstart moet er dus ook kunnen komen. Kunt u bekijken hoe het komt dat ze er eventueel van zijn uitgesloten? En kunt u daar dan een duidelijk antwoord op geven vanuit de regering, de verschillende regeringen?

Dankzij onze steunmaatregelen konden onze ondernemers de moeilijke periode overbruggen. Het was onze plicht om die mensen te helpen in de donkerste momenten. Nu kunnen we hopelijk vooruitkijken. En we moeten ook vooruitkijken. Het gaat natuurlijk over de belastingbetaler. We moeten er als een goede huisvader over waken. Maar ik hoor dat u er in de Vlaamse Regering zeker mee bezig bent om te bekijken op welke manier dat het beste gebeurt.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Vreese, op dit ogenblik is er net een FAQ gepubliceerd. Die lijst is nu beschikbaar. De anomalieën worden bekeken. Zoals u weet, vindt er volgende week opnieuw een Overlegcomité plaats. We zullen onze ondernemers daar weer voluit verdedigen. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Daar rekenen wij voluit op, minister.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over Open Science Vlaanderen – 3767 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, de digitalisering zorgt voor veranderingen, ook op het vlak van wetenschappelijk onderzoek. Als onderzoeksgegevens beschikbaar en herbruikbaar zijn, zorgt dat voor een hogere kwaliteit, minder dubbel onderzoek, een hogere efficiëntie van de wetenschappelijke vooruitgang en een open innovatie. Daarnaast zijn er nog andere voordelen, zoals een hogere transparantie en meer maatschappelijk draagvlak voor onderzoek.

Eind 2019 heeft de Vlaamse Regering het beleidsplan Open Science goedgekeurd en daarmee ook de oprichting van de Open Science Board.

De Vlaamse Regering heeft toen beslist om recurrent 5 miljoen euro te investeren om invulling te geven aan het Europese engagement dat vraagt dat open science de norm moet worden voor publiek gefinancierd onderzoek. Vlaanderen hanteert dan ook terecht het principe 'zo open als het kan, zo gesloten als nodig' voor toegang tot publicaties en tot de achterliggende onderzoeksdata.

Onderzoeksgegevens moeten echter niet alleen open zijn, maar ook Findable, Accessible, Interoperable en Reusable (FAIR). Om de transitie mogelijk te maken, werden er infrastructurele uitdagingen en uitdagingen op het vlak van HR geformuleerd.

Minister, hoever staat u met de uitrol van dit beleidsplan?

Op welke manier werd tegemoetgekomen aan de uitdagingen op het vlak van infrastructuur en HR? Zijn er bijstellingen nodig?

Hoe evalueert u de rol van de Flemish Open Science Board tot dusver?

Ik dank u alvast voor uw antwoord.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Roo, ik dank u voor uw vraag. Ik denk dat we allemaal overtuigd zijn van het belang van open data en open science aan onze kennisinstellingen. Het is een belangrijk streven in de EU om onderzoeksresultaten open te maken en zo innovatie en de economische en maatschappelijke valorisatie te versnellen. Ik ben dan ook blij, collega De Roo, dat ik naar aanleiding van deze vraag de stand van zaken kan toelichten.

De uitrol van het beleidsplan is volop bezig. De Vlaamse Regering besliste eind 2019 om voortaan 5 miljoen euro per jaar te investeren in open science, om zo invulling te geven aan het Europese engagement ter zake. De Flemish Open Science Board (FOSB) werd de rol toebedeeld om op basis van expertise de verdere uitrol van dit project uit te werken en op te volgen.

Op 21 februari 2020 werd de FOSB formeel opgericht. Die bestaat uit vertegenwoordigers van de diverse geledingen van het Vlaamse wetenschappelijke veld.

Er werd een coördinatieceel voorzien bij het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO). En om de FOSB bij te staan, werden er vanuit de FOSB drie technische werkgroepen opgericht: een werkgroep Infrastructuur, een werkgroep Metadata en Standaardisatie en een werkgroep Research Data Management.

In 2020 werd een eerste roadmap met betrekking tot het te voeren beleid opgeleverd. Op basis van een voorstel dat opgemaakt is, werd al voor een totaal van 3.275.000 euro subsidies toegekend aan de betrokken instellingen van de FOSB voor de uitvoering van de aanwerving van de data stewards.

Eind 2020 is gerapporteerd over de vorderingen in de roadmap vanuit de werkgroepen van de FOSB en werd een uitgewerkt voorstel van key performance indicators (KPI's) medegedeeld. Dat is ondertussen verder uitgewerkt. Het is ook waard te vermelden dat de FOSB zich bewust is van het belang van het FAIR-principe dat u vermeldde in uw vraag.

Een nieuwe nota zal binnenkort worden geagendeerd op onze Vlaamse Regering. Hierin wordt het voorstel gedaan om naast de in juli 2020 gerealiseerde aanwervingen van data stewards binnen de instellingen, ook middelen te voorzien voor ICT-personeel, dat de nodige infrastructurele implementatie zal realiseren.

In het najaar zal ook een update van de roadmap opgeleverd worden, in het bijzonder met betrekking tot het infrastructuurplan. Op basis van dit plan zullen dan middelen voor infrastructuur toegewezen worden aan de instellingen.

Als er bijstellingen nodig zullen blijken, zal dit op de FOSB worden besproken en kan men een advies aan mij bezorgen voor een aantal aanpassingen.

De FOSB heeft een cruciale rol gespeeld in de uitbouw van het beleidsplan Open Science. Voor het succes is het belangrijk dat we de instellingen en alle onderzoekers ook helemaal mee hebben.

Door dat regelmatige overleg, en binnen die technische werkgroepen, willen we eigenlijk dat het beleid gedragen is in de onderzoekswereld, en dat er op die manier ook tegemoet wordt gekomen aan de diversiteit van het veld van onderzoeksinstellingen.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Ik dank u voor uw antwoord. Ik denk dat het heel goed is dat die middelen worden voorzien en ook worden toegekend. Een belangrijk onderdeel – u hebt het ook aangehaald – is de aanwerving van die data stewards, en vervolgens de uitbouw van die infrastructuur. Vervolgens moet je iedereen ook meekrijgen om die data effectief beschikbaar, openbaar en herbruikbaar te laten maken. Het feit dat daar nu al ruim 3 miljoen euro in is geïnvesteerd, is een goede zaak.

Ik kijk alleszins uit naar het najaar, waar die roadmap rond infrastructuur ook wordt goedgekeurd. Dat is natuurlijk een belangrijk fundament.

Ik had nog één bijkomende vraag, en u hebt daar op het einde al licht op gealludeerd: het is belangrijk om de instellingen ook mee te hebben. Je moet natuurlijk een infrastructuur bouwen, je moet mensen hebben die overweg kunnen met die data, die die data ook juist kunnen toeleiden. Maar hoe verlopen die contacten met de instellingen op vandaag? Welke signalen komen er vandaag voornamelijk uit die instellingen?

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Collega De Roo, bedankt voor uw vraag. Ik denk dat het interessant is om hier de gelegenheid te hebben om erover van gedachten te wisselen.

Minister, ik heb nog een paar bijkomende aspecten, collega De Roo heeft het al aangehaald. Open science is natuurlijk een heel belangrijk gegeven. Het lijkt mij goed dat we in Vlaanderen ook volop mee op de kar springen. We gebruiken daar natuurlijk heel veel publieke middelen voor, maar er zit toch wel een spanningsveld in: een spanningsveld tussen die open communicatie naar de burger en het delen

van die onderzoeksresultaten. Het zit in feite wel een beetje vervat in het FAIR-principe, zoals dat beschreven wordt. Maar op welke manier houden de Vlaamse initiatieven daar rekening mee, met dit toch heel belangrijke spanningsveld?

En dan heb ik nog een meer specifieke vraag. Een aantal jaar geleden werd ik toch met die open science geconfronteerd, vanuit bijvoorbeeld het KMI (Koninklijk Meteorologisch Instituut van België), dat daar vanuit de federale wetenschappelijke instellingen ook aan wilde deelnemen. Want open science kan natuurlijk wel leiden tot een derving van inkomsten. Zij kunnen bijvoorbeeld hun wetenschappelijke gegevens verkopen aan andere instituten. In welke mate telt dat voor de Vlaamse onderzoeksgroepen? Hebt u er een zicht op of dit ook voor de Vlaamse instituten geldt, dat die open science, waar ik een groot voorstander van ben, ook tot een inkomstenderving zou kunnen leiden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de interesse en de aanvullende vragen.

Collega De Roo, de overige middelen van die 5 miljoen euro staan opzij voor infrastructuur. De instellingen maken deel uit van de FOSB en van de werkgroepen, dus er is permanente interactie. Het is geen top-downimplementatie maar een echte dialoog. Dat lijkt mij een goede manier van werken.

Collega Sleurs, die data zijn zo open als mogelijk en zo gesloten als nodig. Dat is het principe dat we hanteren. Er zijn wat mij betreft werkbare KPI's voorzien die de werking niet mogen ondermijnen. U hebt daar een teer punt aangeraakt maar we proberen daar een goed evenwicht in te vinden.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, ik dank u voor het bijkomend antwoord. Ik wil natuurlijk ook aansluiten bij de bijkomende opmerking van collega Sleurs. Je zit daar met een spanningsveld, maar ik denk dat de minister duidelijk heeft aangegeven dat het een constante zoektocht is naar een evenwicht tussen openheid waar mogelijk en geslotenheid waar nodig.

We kijken alleszins uit naar het vervolg.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.